

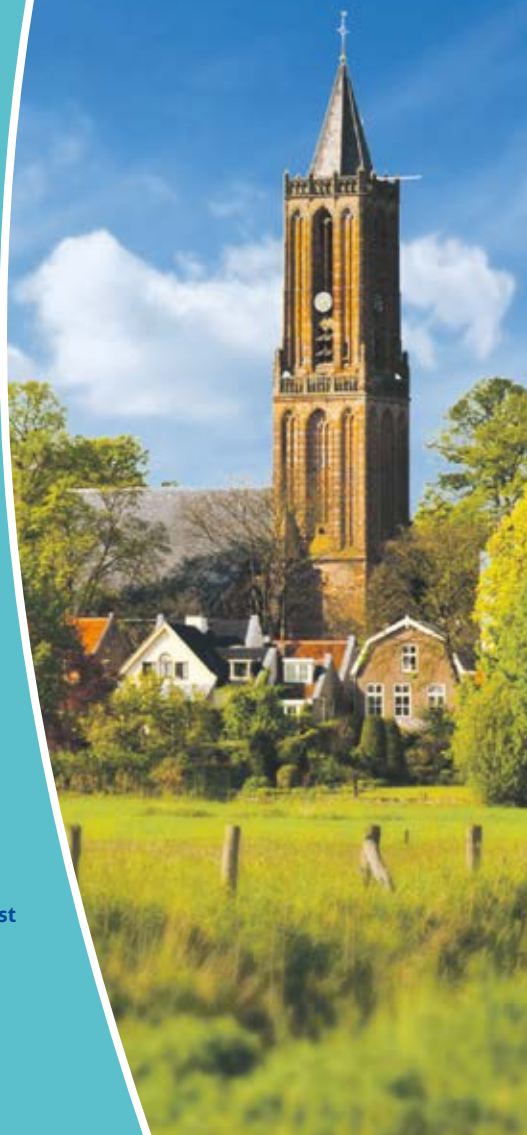
Jaarverslag 2025

november 2024 - oktober 2025

Hoe *lief* hebt ú de zondag?

Nederlandse Vereniging tot
bevordering van de **Zondagsrust**
en de **Zondagsheiliging**

Colofon

Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging

Frederik van de Paltshof 15

3911 LA Rhenen

T (0317) 61 43 98

E info@verenigingzondagsrust.nl

W www.verenigingzondagsrust.nl

IBAN NL98 INGB 0000 8786 28

t.n.v. Vereniging Zondagsrust

De Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging, gevestigd te Rhenen, is opgericht op 12 mei 1954 te Ede.

De Koninklijke Goedkeuring op haar statuten werd verleend bij Besluit van 28 september 1955, No. 29.

Testamentaire beschikking

Degenen, die bij testamentaire beschikking onze Vereniging willen gedenken, attenderen wij op de juiste tenaamstelling: „Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging“, gevestigd te Rhenen.

Melding activiteiten op zondag

Voor berichten aangaande activiteiten, waardoor de dag des Heeren wordt ontheiligd, houden wij ons bij de voortduur aanbevolen. Indien mogelijk melde men naam en adres van de persoon of de instantie, welke hierbij betrokken is. Dit is in het belang van een vlotte behandeling der zaken. Ook zal toezending van artikelen, etc. inzake de zondag, welke voorkomen in de onderscheidene bladen en periodieken zeer op prijs worden gesteld.

Uitnodiging

tot het bijwonen van de

Jaarlijkse ledenvergadering

D.V. zaterdag 7 maart 2026

Aanvang: 14.00 uur

Locatie: "Rehoboth"-kerk, Ds. Fraanjestraat te Barneveld.

5 minuten lopen vanaf Station Barneveld.

Agenda

1. Opening door de voorzitter
2. Notulen van de vorige jaarvergadering
3. Telegram aan Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander
4. Jaarverslag van de secretaris
5. Jaarverslag van de penningmeester
6. Verslag van de controle der boeken door accountantskantoor
7. Bestuursverkiezing:
Aftredend (niet herkiesbaar): A.J. Doorn
Kandidaten: K.E. van der Schans, Wijk en Aalburg
D.J. van Asselt, Maartensdijk
8. Uitslag bestuursverkiezing
9. Rondvraag
10. Slotwoord hoopt te doen: Ds. W.J. op 't Hof uit Gameren
11. Sluiting

Woord van de penningmeester

Rhenen, februari 2026

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u het jaarverslag 2025 van onze vereniging met daarbij het verzoek om de contributie voor het jaar 2026 te voldoen. *(Behalve als u die reeds betaald heeft of een machtiging heeft afgegeven).*

Evenals voorgaande jaren willen wij de contributie van de vereniging niet verhogen. Door de vele overbetalingen kunnen wij deze blijven handhaven op minimaal 1 euro per jaar. Wij zijn alle gevers en geefsters zeer erkentelijk voor de overbetalingen waarmee u ons jaarlijks verblijdt. Hierdoor kunnen wij de noodzakelijke arbeid blijven verrichten, al is het soms ploegen op rotsen.

Mogen wij u beleefd verzoeken de contributie zo spoedig mogelijk te voldoen? Bij voorkeur via automatische afschrijving of via een aan ons te verstrekken incasso (doorlopend of éénmalig). Bij voorbaat hartelijk dank.

Het komt voor dat wij post terug ontvangen omdat de adresgegevens niet meer overeenkomen met die van het betreffende lid. Gaarne verzoeken wij u dan ook er zorg voor te dragen, dat eventuele wijzigingen zo spoedig mogelijk worden doorgegeven aan nevenstaand adres. Ook hiervoor zeggen wij u vriendelijk dank.

Wij vertrouwen erop dat u ons ook dit jaar weer in staat zult stellen om met het noodzakelijke en verantwoordelijke werk door te gaan. Daartoe is uw gebed, maar ook uw gave onmisbaar.

Vanwege de steeds verdergaande zondagsontheiliging en verstoring van de zondagsrust is het meer dan ooit noodzakelijk om onze stem blijvend te laten horen. Moge de Heere onze gezamenlijke pogingen willen zegenen.

A.G. Rietveld
penningmeester

Nederlandse Vereniging tot
bevordering van de Zondagsrust en de
Zondagsheiliging

Frederik van de Paltshof 15

3911 LA RHENEN

T (0317) 61 43 98

E info@verenigingzondagsrust.nl

W www.verenigingzondagsrust.nl

IBAN: NL98 INGB 0000 8786 28

t.n.v. Vereniging Zondagsrust

Ten geleide 2025

Ook afgelopen jaar werd een goed bezochte jaarvergadering gehouden, waar ds. Flapper een slotwoord sprak. Het is erg dat een Vereniging als deze er moet zijn maar toch ook een voorrecht dat ze er nog is en vele leden telt. Wat we vorig jaar schreven over een jaar van veel verwarring kan ook nu weer worden gezegd. Het kabinet dat steunde op een wankele coalitie is gevallen. De uitslag van de verkiezingen belooft niet veel goeds voor ons land. Formatiepogingen zijn tot op heden nog niet geslaagd.

Maar ook nu al zien we de ontwikkelingen in het verder afbreken van de christelijke normen doorgaan. De vrijheid van onderwijs is echt geen onbetwist recht meer. Ook de Winkeltijdenwet moet worden aangepast, vindt een meerderheid in de Tweede Kamer. Laat de ondernemers zelf maar de vrijheid hebben om te kiezen voor openstelling van de winkels op zondag. In nauw overleg met de RMU en de SGP is een petitie opgesteld om te protesteren tegen een verdergaande ontheiliging van Gods dag. Tekenen kan via internet maar wie daar niet over beschikt kan zijn instemming wel op een andere manier kenbaar maken bij onze vereniging. Dan kan met uw machtiging worden gezorgd voor het invullen van de internetpetitie.

Ook internationaal gezien is het dreigend. Het is nog niet gelukt vrede te bereiken tussen Oekraïne en Rusland. Trump lijkt Europa aan zichzelf over te laten al blijft Amerika wel lid van de NAVO. Maar van de bescherming door Amerika hoeven we niet zo veel te verwachten. Wat is het nodig dat we een betere bescherming en toevlucht hebben. En die Toevlucht is er!

Een nieuw personeelslid hoopt als voorlichter één dag in de week aan de slag te gaan voor onze vereniging. Hij gaat dhr. Oosterwijk vervangen. Er werden presentaties gegeven op scholen en voor verenigingen. Voor het voortgezet onderwijs hebben we enkele lesbrieven en een jongerenmagazine ontwikkeld.

Ook zijn er regio-avonden belegd, onder andere in Beekbergen en Oosterland, die goed bezocht werden.

Verblijvend was ook dat we met veel vertegenwoordigers bijeen konden komen. Het was een gezellige, maar ook leerzame dag. Dhr. Slootweg sprak over de reformatoren Luther, Melancton en Calvijn in hun onderling contact en hun visie op de zondag. Nuttig ook vanwege de ontmoeting van vertegenwoordigers met elkaar. Het is wel nodig dat we stevig inzetten op het krijgen van nieuwe (waaronder ook jonge) leden.

De ontheiliging van de dag die ons lief is, neemt zoals gezegd is, nog steeds toe. Meer gemeenten willen de winkels openstellen op zondag of willen die openstelling zelfs uitbreiden. Ook gemeenten waar de winkels op zondag gesloten zijn, staan soms wel evenementen toe. We hebben onze bezwaren daartegen kenbaar gemaakt. Gelukkig is de vereniging niet de enige die daartegen protest heeft aangetekend. Hopelijk wordt ernaar geluisterd. De Heere schonk ons in Zijn grote goedheid Zijn Wet. Mogen er velen zijn die het de Psalmdichter kunnen nazeggen: "Hoe lief heb ik Uw Wet. Ik zal mij vermaken in Uw geboden, die ik liefheb". Waar onze liefde is, daar is immers ons vermaak. De Heere Jezus heeft gezegd: Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn Woord bewaren. Als we Hem mogen liefhebben, zal het toch onze begeerte zijn om Zijn Woord te bewaren. Al is het in de praktijk nog maar zeer ten dele. De bede zal dan steeds zijn of de Heere Zelf die liefde steeds weer wil geven en versterken. Laten Zijn inzettingen onze gezangen mogen zijn ter plaatse van onze vreemdelingschappen.

Schenke de Heere ons als bestuur en medewerkers ook dit jaar weer de kracht en genade om het werk in afhankelijkheid van Hem, uit oprechte liefde tot God en onze naasten, voort te zetten.

Elspeet, december 2025
L. Vogelaar

DE HEILIGE WET OF DE TIEN GEBODEN DES HEEREN

(Exodus 20)

Toen sprak God al deze woorden, zeggende: Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb.

Het eerste gebod:

Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

Het tweede gebod:

Gij zult u geen gesneden beeld, noch enige gelijkenis maken, van hetgeen dat boven in den hemel is, noch van hetgeen dat onder op de aarde is, noch van hetgeen dat in de wateren onder de aarde is. Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HEERE uw God, ben een ijverig God, Die de misdaad der vaders bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde lid dergenen die Mij haten; En doe barmhartigheid aan duizenden dergenen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden.

Het derde gebod:

Gij zult den Naam des HEEREN uws Gods niet ijdellijk gebruiken; want de HEERE zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdellijk gebruikt.

Het vierde gebod:

Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; Maar de zevende dag is de sabbat des HEEREN uws Gods; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uw poorten is; Want in zes dagen heeft de HEERE den hemel en de aarde gemaakt, de zee, en alles wat daarin is, en Hij rustte ten zevenden dage; daarom zeggende de HEERE den sabbatdag, en heiligde denzelve.

Het vijfde gebod:

Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat u de Heere uw God geeft.

Het zesde gebod:

Gij zult niet doodslaan.

Het zevende gebod:

Gij zult niet echtbreken.

Het achtste gebod:

Gij zult niet stelen.

Het negende gebod:

Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

Het tiende gebod:

Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os, noch zijn ezel, noch iets dat uws naasten is.

DE XCIII. PSALM.

1.

Laat ons den rustdag wijden
Met psalmen tot Gods eer;
't Is goed, o Opperheer!
Dat w' ons in U verblijden:
't Zij d' uchtendstond, vol zoetheid,
Ons stelt uw gunst in 't licht;
't Zij ons de nacht bericht
Van uwe trouw en goedheid.

2.

't Voegt ons met blijde klanken,
Door 't voorbedachte lied,
die het al gebiedt,

Belangrijke mededeling van de administratie!

Zoals elk jaar is het weer mogelijk gebleken ons jaarverslag uit te geven. Om elk lid dit jaarverslag toe te zenden is een omvangrijk werk.

Wij vragen uw aandacht voor het volgende:

Achter in het jaarverslag vindt u een kaart voor adreswijziging!

Tot onze spijt geven niet allen die van adres veranderen dit direct door. Wij verzoeken u vriendelijk om vooral tijdig een adreswijziging aan ons toe te sturen, daar anders de mogelijkheid bestaat, dat u geen jaarverslag meer van ons ontvangt.

Mogen wij op uw medewerking rekenen? Als wij de nieuwe adressen op moeten zoeken van degenen die dit niet doorgegeven hebben, geeft dat zeer veel werk wat extra kosten met zich meebrengt.

Ten slotte vindt u ook een kaart voor aanmelding van een nieuw lid.

Kent u nog iemand die geen lid is, maar wel de doelstelling van onze vereniging onderschrijft?

Geeft u die persoon dan de kaart, met de vraag deze ingevuld, zonder postzegel, aan ons terug te zenden.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Indien in uw omgeving activiteiten zullen plaatsvinden die in strijd zijn met het vierde gebod van Gods heilige wet, verzoeken wij u deze zo spoedig mogelijk te melden aan ons kantoor.

Frederik van de Paltshof 15
3911 LA Rhenen
Tel.: 0317 - 61 43 98

E-mail:
info@verenigingzondagsrust.nl

Web:
www.verenigingzondagsrust.nl

Beknopt overzicht van de gevoerde correspondentie:

Telegram aan Hunne Majesteiten Koning Willem Alexander en Koningin Maxima

Paleis Noordeinde
2300 GK Den Haag

Rhenen, 8 maart 2025

Majesteiten,

De Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging op zaterdag 8 maart 2025 in jaarvergadering bijeen, wenst Uwe Majesteiten en Uw koninklijk huis de zegen van de Heere toe. Zowel persoonlijk als met het oog op het koninklijk ambt dat U bij de gratie Gods bekleedt.

We leven in een tijd waarin tegenstellingen in onze maatschappij zich toespitsen en de onrust in de wereld sterk toeneemt. Wat Augustinus zei, geldt nog steeds: Onrustig is ons hart totdat het rust vindt in God. Om tot rust te komen is de zondag, de dag van de Heere, van onschatbare waarde. Ook voor het hele volk. Moge U ons voorgaan in het onderhouden van deze rustdag en de andere geboden van de Wet des Heeren.

Als we Gods Woord en Wet als richtsnoer nemen, varen we op een goed kompas. En staat de Heere aan het roer van ons levenschip, dan zullen we niet alleen veilig reizen maar ook eenmaal in behouden Haven aankomen.

De Heere mocht dat ook aan U en Uw gezin geven. Wie het van Hem verwacht, van Hem alleen, zal niet beschaamd uitkomen.

De Koning der koningen geve U wat nodig is om Uw hoge ambt uit te oefenen tot Zijn eer en het welzijn van ons volk.

Dat is onze hartelijke wens en bede.

Voorzitter,
L. Vogelaar

Secretaris,
P. J. Mourits

We ontvingen het volgende antwoord:

Dienst van het Koninklijk Huis
Postbus 30412
2500 GK 's-Gravenhage

's-Gravenhage, 17 maart 2025

Zeer geachte heer Vogelaar,

Op verzoek van Hunne Majesteiten de Koning en Koningin wil ik u allen, ter gelegenheid van de jaarvergadering van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging op zaterdag 8 maart bijeen gekomen, hun oprechte dank overbrengen voor het bericht dat zij van u mochten ontvangen.

De woorden door u geuit in het telegram hebben de Koning en Koningin zeer op prijs gesteld.

Ik hoop dat u kunt terugzien op een geslaagde bijeenkomst.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

Drs. J.C. Snoek
Persoonlijk Adviseur van Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin

---

Directie Albert Heijn Elst

Schoolweg 2
3921 CE Elst

Rhenen, 13 november 2024

Geachte directie,

Via leden van onze vereniging kwam ons ter ore dat recent overgegaan is tot openstelling van uw winkel op zondagen; reden voor ons u te benaderen.

Onze vereniging probeert een tegengeluid te laten horen tegen een algehele teloorgang van de zondag als rustdag. Dit alles gebaseerd op het Bijbelse gegeven 'gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt'
Niet noodzakelijke arbeid en allerlei amusement op Gods dag is daarmee duidelijk in strijd.

Vriendelijk maar dringend vragen wij u uw besluit tot openstelling toch te herzien. Veel klanten uit Elst en omgeving hebben met droefheid kennis genomen van deze omslag in uw bedrijfsvoering. Zij zagen niets liever dan dat u uw besluit terug draait.

Wij willen benadrukken dat in het onderhouden van Gods geboden groot loon ligt. Aan Gods zegen is alles gelegen en die zegen kan niet rusten op een beleid dat in strijd is met Gods heilige wet.

Mocht u naar aanleiding van dit schrijven met ons nader van gedachten willen wisselen dan zijn wij daartoe uiteraard bereid.

Uw reactie tegemoet ziend, teken ik, namens het bestuur,

Hoogachtend,

Hierop werd niet geantwoord.

Directie Restaurant De Duikenburg

Voorstraat 30
4054 MX Echteld

Rhenen, 4 december 2024

Geachte directie,

Uit informatie over de ons alom bekende 'Oude Duikenburg' blijkt dat u recent reclame maakt voor het opnieuw organiseren van jongerenavonden, te beginnen op 7 december a.s.

Een alleszins begrijpelijk initiatief, gezien uw accommodatie en beleid en zeker ook uw ervaring in verleden tijd.

Waar wij wel tegenaan lopen is dat de avonden op zaterdag om 23.45 uur worden beëindigd. U begrijpt zelf wel dat hiermee de zondagsrust en de zondagsheiliging ernstig in gevaar komt.

We zijn geen onbekenden van elkaar. U kent ons uitgangspunt en het principe waar wij voor staan. Graag zouden wij met u een gesprek hebben over deze wijze van promoten van uw opzet betreffende de jongerenavonden.

Evenals bij andere bedrijven en instanties wijzen wij op Gods heilige Wet, verwoord in Exodus 20 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heilig' Een evenement dat tot eind van de zaterdagavond duurt gaat altijd ten koste van de heiliging van Gods dag. Wij zijn gewoon hiertegen steeds een waarschuwend geluid te doen horen. Moge het zijn uit eerbied voor de grote Wetgever en met respect voor ons naaste.

Uw reactie tegemoet ziend, teken ik, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop werd niet geantwoord.

Scriba Protestantse Gemeente Muiderberg

p/a Kerkpad 2
1399 HA Muiderberg

Rhenen, 13 december 2024

Geachte kerkenraad,

Wij kregen via een van onze leden een melding onder ogen over de expositie Taferelen van Saskia Pfaeltzer in Kerk aan Zee. Te bezichtigen vanaf de opening op zondag 15 december 2024.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

In Gods Woord staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt o.i. voor iedereen. Wij mogen daarom onze bezwaren tegen de ontheiliging van de zondag om die reden dan ook niet verzwijgen.

Over de vraag of een dergelijke expositie in een kerk moet plaatsvinden kunnen meningen verschillen, maar wij willen u vriendelijk verzoeken dergelijke exposities niet op de dag des Heeren te laten plaatsvinden.

Zou u over deze principiële aangelegenheid met ons van gedachten willen wisselen, dan zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

Hierop kregen we de volgende e-mail:

Van : reinbrouwer@planet.nl
Verzonden : vrijdag 31 januari 2025 12:51
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Onderwerp : Brief 13 december 2024, Muiderberg

Geachte heer Mourits,

Als secretaris van de NVZZ schreef u een brief aan de scriba van onze kerkenraad, d.d. 13 december 2024, over het openen van een expositie in onze kerk op een zondag. Zie bijlage. De scriba heeft mij deze brief laten lezen en mij gevraagd te reageren op uw brief. Bij deze.

Dank voor uw interesse in onze kunstexposities en uw zorg over de 'heiliging' van de zondag in onze kerk. Ik kan u geruststellen. De opening van deze kan niet gekwalificeerd worden als een 'ontheiliging' van de zondag. Deze exposi-

tie, en dat geldt voor alle exposities in ons kerkgebouw, werd georganiseerd door een kunstcommissie die nauw verbonden is aan onze kerk. Als gemeente en kerkenraad zien we de exposities dan ook als een deel van ons kerk zijn in ons dorp. Kunst is een manier om ons te betrekken bij de grote vragen van het leven en dus ook bij de vraag naar God. In alle eerlijkheid, dat lukt bij de ene expositie beter dan bij de andere, maar in het algemeen ervaren wij de exposities en de beeldtaal die daaruit spreekt als een verrijking van ons kerkzijn. Regelmatig verwijs ik in de kerkdiensten naar wat er te zien is aan de muren van ons kerkgebouw. Daarmee wordt de kunst geïntegreerd in onze kerkdiensten en onze uitingen van ons geloof. Voor ons is het dus zeer passend dat de kunst te zien is in de kerk voor bezoekers aan onze kerk na de reguliere zondagsdienst. Dat geldt ook voor de opening van de exposities.

Uit uw brief maak ik op dat we wellicht uit een wat andere kerkelijke traditie putten en dat onze taal en onze waarden wellicht wat van elkaar verschillen. Maar hopelijk maakt mijn toelichting duidelijk dat uw zorg over het 'heiligen' van de zondag in onze gemeente niet gegrond is.

Met vriendelijke groet,
Dr. R. Brouwer,
predikant van de Protestantse gemeenten van Muiderberg en Muiden

---

Zijne Excellentie Dr. E.E.W. Bruins

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Rhemen, 27 december 2024

Betreft: Wetsvoorstel Informeel Onderwijs.

Hooggeachte heer,

Naast de vele reacties inzake het op handen zijnde 'Wetsvoorstel toezicht informeel onderwijs' ook van onze zijde een reactie.

Veel is er reeds gereageerd op het wetsvoorstel wat ook wel te verwachten was. Ongetwijfeld zullen een aantal van de reacties uw instemming hebben, of zeker uw begrip.

Waar wellicht niet op gewezen is en waarvoor wij u willen benaderen (het vloeit voort uit de doelstelling van onze vereniging) dat met het voorgenomen wetsontwerp ook veel mankracht op de zondag moet worden ingezet. Duidelijk zal zijn dat informeel onderwijs veelal op zondagen plaatsvindt. Denk hierbij aan de catechisaties, het jeugdwerk, het verenigingsleven, etc.

Vandaar dat ook wij een dringend appel op u willen doen deze wet toch niet te realiseren. 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt'. Dit wetswoord uit de decaloog van de heilige Wet des Heeren moge boven alles toch ons richtsnoer zijn in al ons handelen. Hierbij denken wij aan het instellen van wetgeving, maar ook aan het uitvoeren ervan.

Graag willen wij onze bezwaren vanuit deze invalshoek u onder de aandacht brengen met de hoop dat ook dit facet bij uw besluitvorming van de 'Wet informeel onderwijs' betrokken wordt.

Wij wensen u Gods zegen op uw hooggeplaatste en verantwoordelijke post en tekenen, met verschuldigde hoogachting, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

We ontvingen het volgende antwoord:

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Betreft: Reactie op uw brief betreffende de Wet toezicht informeel onderwijs

13 februari 2025

Geachte heer Mourits,

Dank voor uw brief van 27 december jongstleden, waarin u uw zorgen en bezwaren uit tegen de voorgenomen Wet toezicht informeel onderwijs. Uw brief

is gericht aan minister Bruins, maar omdat de Wet toezicht informeel onderwijs onder mijn portefeuille valt, neem ik de beantwoording van uw brief op mij.

Veel mensen en organisaties hebben zich tot mij gewend om hun reactie op het bovengenoemde wetsvoorstel te delen. Zij hebben dit gedaan via brieven zoals de uwe, via de internetconsultatie, via petities en op andere manieren. Ik ben eenieder erkentelijk voor zijn betrokkenheid, zijn inbreng en zijn tijd. Alle reacties die bij ons ministerie binnenkomen, worden gelezen en gewogen. Indien nodig, zullen de geuite reacties leiden tot aanpassing van de wet, voordat deze wordt ingediend bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het proces van het verwerken van alle reacties vindt nu plaats. Ik hoop het wetsvoorstel zo snel mogelijk te publiceren.

Er zal tevens een verslag worden gepubliceerd van de internetconsultatie. Uw brief wordt bij de reacties op de internetconsultatie meegenomen.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

Mariëlle Paul

Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

HER Film Festival cq Simavi

t.a.v. Sabine Brusse

Naritaweg 135

1043 BS Amsterdam

Rhenen, 24 januari 2025

Geachte mevrouw,

Via een lid van onze Vereniging ontvingen wij het bericht over HER Film Festival, start 7 tot en met 16 maart. Zonder op de inhoud van de films in te gaan moet het ons van het hart dat wij het zeer betreuren dat u voor uw uitzending ook

de zondagen betreft. Als Vereniging willen wij u met ernst wijzen op de ontheiliging van Gods dag welke ongetwijfeld met deze activiteiten gepaard gaat.

Het zou ons allen zeer passen de zondag door te brengen op een manier zoals in Gods Woord en Wet wordt geëist. Zijn heilig gebod luidt: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Alleen van een invulling overeenkomstig Gods getuigenis zal zegen en welvaren te verwachten zijn. Zeker als we denken aan het vele goede werk dat Simavi verricht mocht dit wel een aandachtspunt zijn.

Wij hopen dan ook van harte dat Stichting Simavi c.q. HER Film Festival er zich voor in wil zetten dat in vergelijkbare gevallen de zondag geëerbiedigd wordt.

Mocht u behoefte hebben om met ons over deze principiële aangelegenheid nader te spreken dan zijn wij daartoe steeds bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop kwam geen reactie.

Radboud Oncologie Fonds

t.a.v. mevr. Marieke Kokkeler
Postbus 9101
6500 HB Nijmegen

Rhenen, 30 januari 2025

Geachte mevrouw,

Via een toegezonden uitnodiging van een onzer leden namen wij kennis van een door u georganiseerde Wereldkankerdag Publiekslezing op zondag a.s. 2 februari. Niets ten nadele van uw acties, wij staan daar volledig achter, betreuren we het bijzonder dat u daarvoor de zondag gebruikt.

Onze vereniging heeft zich ten doel gesteld de rust op en de heiliging van de dag des Heeren juist te bevorderen, alles gebaseerd op het 4e gebod van de heilige wet beschreven in Gods Woord (Exodus 20).

Voor ons allen geldt het gebod Gods: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Naar onze vaste overtuiging is in het onderhouden van Gods geboden heil gelegen.

Het is in alle tekort onzerzijds dat wij allerlei instanties proberen te benaderen waarbij de zondag in het geding is. Mocht het maar zijn uit eerbied voor Gods instelling dat wij ook u aanschrijven.

Het zou ons zeer verblijden van u te vernemen dat ons schrijven voor u aanleiding is uw activiteiten voortaan niet meer op zondag te organiseren.

Mocht u er behoefte aan hebben met ons over dit belangrijke principiële onderwerp nader van gedachten te wisselen, dan zijn wij daar steeds toe bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

hoogachtend,

We kregen geen reactie.

Voorwinden Modemall

t.a.v. de directie

Smidsweg 5-7

3295 BT 's-Gravendeel

Rhenen, 13 maart 2025

Geachte directie,

Van een van onze leden ontvingen wij bericht over het feit dat uw winkel(s) tegenwoordig ook op zondag geopend zijn.

Onze Vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

In Gods Woord staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt o.i. voor iedereen. Wij betreuren het dan ook dat u de beslissing hebt genomen om ook op de zondag de winkels open te stellen. Dit zal voor verschillende klanten een drempel kunnen opwerpen. Wij willen u dan ook dringend vragen deze beslissing terug te draaien.

Zou u over deze principiële aangelegenheid met ons nader van gedachten willen wisselen, dan zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

Ook hierop kregen we geen reactie.

De Schaapskooi

t.a.v. de directie
Melkweg 1b
3721 RG Bilthoven

Rhenen, 28 maart 2025

Geachte directie,

Voor velen is De Schaapskooi een plaats waar men graag wil vertoeven. Echter deelde een van onze leden ons mee dat hij bedreefd was dat De Schaapskooi ook op zondag was geopend.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Hierin

staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt voor iedereen.

Wij zouden het dan ook zeer op prijs stellen als u zou besluiten de openingstijden op de zondag te laten vervallen. Er blijft dan nog tijd genoeg over om te genieten van de dieren en de andere activiteiten in uw Schaapskooi. Het kan een stimulans zijn voor mensen voor wie de zondag als Gods dag, dus een geheiligde of afgezonderde dag, lief is, ook de schaapskooi te bezoeken met hun kinderen.

Als u over deze principiële aangelegenheid met ons nader van gedachten wilt wisselen, zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

We ontvingen een e-mail met de volgende reactie:

Van : vriendenvan@kinderboerderijschaapskooi.nl
Verzonden : maandag 21 april 2025 21:38
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Onderwerp : weekendopenstelling kinderboerderij De Schaapskooi

Geacht bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust, t.a.v. P.J. Mourits,

Allereerst willen wij u bedanken voor uw betrokkenheid bij de kinderboerderij De Schaapskooi.

Het klopt dat wij sinds enkele jaren in de zomermaanden ook een weekendopenstelling hebben. Dit is conform de afspraken met de Gemeente De Bilt. Gezien de ervaringen de afgelopen jaren met de toeloop van bezoekers op de verschillende dagen en tijdstippen in het weekend hebben wij er dit jaar voor

gekozen om in de lente- en zomermaanden op zondag van 14u30 tot 17u30 open te zijn.

Kinderen en hun (groot)ouders uit de buurt kunnen dan langskomen om (samen) te spelen en elkaar te ontmoeten. De kinderboerderij wordt op zondag beheerd door vrijwilligers en de hokken van de dieren zijn dicht op zondag.

Wij hebben gemerkt dat er een duidelijke behoefte van kinderen en hun (groot)ouders uit de nabije omgeving is om ook in het weekend even bij de kinderboerderij De Schaapskooi langs te komen en te spelen en elkaar te ontmoeten, zeker omdat in de nabije omgeving veel inwoners geen tuin hebben en er ook maar weinig andere mogelijkheden zijn. Op deze manier denken wij een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de Gemeente De Bilt.

Wij hopen dat dit uw leden er niet van weerhoudt om van maandag tot en met vrijdag de kinderboerderij te bezoeken, ze zijn van harte welkom!

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de stichting Vrienden van De Schaapskooi,
Rogier Bodewes

College van B & W en de leden van de gemeenteraad van Den Haag

Postbus 12600
2500 DJ Den Haag

Rhemen, 12 mei 2025

Onderwerp: Versoepeling regels Haagse Markt

Geacht College van B & W en leden van de Raad,

Vanuit uw gemeente en via onze leden bereikte ons het bericht dat door u wordt overwogen de regels betreffende de 'Haagse Markt' te versoepelen, waarbij de zondag in het geding komt.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

Evenals voor ons, geldt ook voor u het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Wij mogen onze bezwaren tegen de ontheiliging van de zondag om die reden dan ook niet verzwijgen. Ons verzoek is dan ook om de regels niet te versoepelen of de teugels te laten vieren, maar om de zondagsopenstelling niet bespreekbaar te maken.

Als u hierover met ons nader van gedachten zou willen wisselen, dan zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop ontvingen we de volgende reactie:

Gemeente Den Haag
Postbus 12600,
2500 DJ Den Haag

Onderwerp: Versoepeling regels Haagse Markt

15 september 2025

Geachte heer Mourits,

Op 12 mei 2025 heeft u een brief aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) gericht. De gemeenteraad heeft het college verzocht om de brief te beantwoorden.

Wij beantwoorden uw brief als volgt.

In uw brief geeft u uw bezwaren aan over een mogelijke zondagsopenstelling van de Haagse Markt. Recent zijn hierover ook vanuit de gemeenteraad van

Den Haag vragen gesteld, die door het college zijn beantwoord. De antwoorden op deze vragen (kenmerk RIS322493) zijn bijgevoegd bij deze brief.

In deze antwoorden geeft het college aan, dat van een voornemen om de Haagse Markt open te stellen op zondag geen sprake is.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,
Ilma Merx Jan van Zanen

Stichting Ondernemersfonds Enkhuizen

t.a.v. het bestuur
Handvastwater 12
1601 PR Enkhuizen

Rhenen, 27 juni 2025

Geacht bestuur,

Van een van onze leden ontvingen wij bericht over de Oranjeronde 2025 in Enkhuizen. Dit sportevenement heeft plaats gevonden op 25 mei 2025. Dit viel echter op een zondag.

Onze Vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

In Gods Woord staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt voor iedereen. Wij betreuren het dan ook dat u voor het houden van deze Wielerronde de zondag hebt gekozen en wij verzoeken u in de toekomst hiervoor een andere dag te kiezen.

Zou u over deze principiële aangelegenheid met ons nader van gedachten willen wisselen, dan zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

Als reactie ontvingen we de volgende e-mail:

Van : Judith Albers | Ondernemersfonds Enkhuizen
<j.albers@ondernemersfondsenkhuizen.nl>
Verzonden : donderdag 24 juli 2025 11:07
Aan : Info - Vereniging Zondagsrust
Onderwerp : Oranjewielerronde

Geachte heer Mourits,

In uw schrijven d.d. 27 juni jl. refereert u naar de Oranjeronde 2025 die op zondag 25 mei heeft plaatsgevonden.

U veronderstelt hierin dat het Ondernemersfonds Enkhuizen hierin organisator is. Het Ondernemersfonds is slechts een doorgeefluik van gelden en bemoeit zich verder niet met de uitvoering van de aanvragen.

Desalniettemin hebben wij contact gezocht met het bestuur van de Oranje ronde met het verzoek deze voortaan weer tijdens Koningsdag te organiseren. Hierop is positief gereageerd.

Wij beschouwen de zaak hiermee als afgedaan.

Met vriendelijke groet,
Judith Albers
Fondsmanager

Stichting Ondernemersfonds Enkhuizen
Handvastwater 12
1601 PR Enkhuizen

College van B & W en de leden van de gemeenteraad van West Betuwe

Postbus 112

4190 CC Geldermalsen

Onderwerp: Gemeentebblad nr. 260013/bezwaar

Rhenen, 4 juli 2025

Geacht College van B & W en leden van de Raad,

Wij ontvingen van leden bericht dat er onder bovengenoemd nummer toestemming wordt gegeven voor een standplaatsvergunning voor verkoop van o.a. shoarma op zaterdag en op zondag op de parkeerplaats aan Rijksstraatweg 45 te Meteren.

Onze Vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Door het plaatsen van een verkooplocatie van o.a. shoarma wordt deze rust zeker niet bevorderd.

Wij zouden dan ook graag zien dat deze vergunning alleen voor de zaterdag zou worden verstrekt.

Wij zijn uiteraard bereid om in een persoonlijk gesprek ons bezwaar toe te lichten.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop kregen we de volgende reactie:

Gemeente West Betuwe

Postbus 112

4190 CC Geldermalsen

Onderwerp: uitnodiging hoorzitting 16 september 2025 om 20.15 uur in
Geldermalsen

5 september 2025

Beste heer Mourits,

Wij nodigen u uit voor een hoorzitting op dinsdagavond 16 september 2025 om 20.15 uur op het gemeentehuis van West Betuwe (zaal Neerijnen, begane grond), Kuipershof 2 in Geldermalsen.

U kunt dan bij de commissie uw bezwaar verder toelichten tegen de verleende standplaatsvergunning voor de verkoop van shoarma, kipfilet, frites en kebab op zowel zaterdag, als zondag aan de Rijksstraatweg 45 in Meteren. Bij de zitting is ook een vertegenwoordiger van het college aanwezig, die vragen van de commissie over het genomen besluit kan beantwoorden. Tevens is vergunninghouder uitgenodigd de zitting bij te wonen. Na de zitting brengt de commissie advies uit over het bezwaarschrift aan het college.

Stukken

De stukken die de leden van de bezwaarschriftencommissie ontvangen over deze zaak (standplaatsvergunning, uw bezwaarschrift en het verweerschrift) zijn bijgevoegd. U kunt eventueel aanvullende stukken, die van belang zijn voor de behandeling van het bezwaar, uiterlijk 11 september 2025 indienen via het e-mailadres: mariette.keyzer@westbetuwe.nl.

Aanmelden aantal personen

Omdat er een maximum is aan het aantal personen dat in de vergaderruimte aanwezig mag zijn, vragen wij u om zich van tevoren aan te melden via het volgende e-mailadres: mariette.keyzer@westbetuwe.nl. Mocht u verder nog vragen hebben, kunt u die stellen via hetzelfde e-mailadres. Ook kunt u ons bereiken via het algemene telefoonnummer (0345 728800) en vragen naar de secretaris van de bezwaarschriftencommissie.

Met vriendelijke groet,

namens de voorzitter van de commissie voor bezwaarschriften,
Mariëtte Keyzer, secretariaat commissie bezwaarschriften

College van B & W en de leden van de Gemeenteraad van Nuenen

Postbus 10000
5670 GA Nuenen

Onderwerp: Gemeenteblad nr. 282226

Rhenen, 4 juli 2025

Geacht college van B & W en leden van de raad,

Van een van onze leden ontvingen wij bericht dat er onder bovengenoemd nummer een aanvraag loopt tot het houden van Ezeltjesdag op 7 september 2025 te Nuenen.

Onze Vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

Door het houden van deze Ezeltjesdag op zondagmiddag wordt deze rust zeker niet bevorderd. Wij zouden dan ook graag zien dat er een vergunning wordt gegeven voor een andere dag dan de zondag.

Wij zijn uiteraard bereid om in een persoonlijk gesprek ons standpunt toe te lichten.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

Hierop ontvingen wij de volgende brief:

Gemeente Nuenen
Postbus 10.000
5670 GA Nuenen

17 juli 2025

Geachte heer Mourits,

In uw brief van 4 juli 2025 pleit uw vereniging voor handhaving van de zondagsrust op 7 september a.s. tijdens de jaarlijkse ezeltjesdag.

Over dit jaarlijks terugkerend evenement in de wijk Eeneind hoeft uw vereniging niet te vrezen dat de viering van de Zondag wordt belemmerd en de openbare rust op de Zondag zal worden verstoord.

Het evenement is zeer laagdrempelig en speciaal voor gezinnen met kinderen die oud Hollandse spelletjes kunnen spelen, waarbij ook ezels aanwezig zijn die zij kunnen aanschouwen en aaien.

Voor het ten gehore brengen van (achtergrond)muziek wordt door mij een ontheffing verleend op grond van artikel 3 van de Zondagswet voor het tijdstip vanaf 13:00 uur.

Er zijn verder geen redenen om het evenement te verplaatsen naar een andere dag of de gevraagde evenementenvergunning te weigeren in het belang van de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid, de bescherming van het milieu en de brandveiligheid.

Vertrouwende u voldoende te hebben bericht.

Nederlandse Bijen Vereniging

t.a.v. het bestuur
Stationsweg 94A
6711 PW Ede

Rhenen, 11 juli 2025

Geacht bestuur,

Voor velen is het houden van bijen een beroep of in ieder geval een aangename hobby. Echter deelde een van onze leden ons mee dat hij bedroefd was dat de Landelijke Open Imkerijdagen ook op zondag werd georganiseerd.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Hierin staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt voor iedereen.

Wij zouden het dan ook zeer op prijs stellen als u zou besluiten de organisatie van de Landelijke Open dagen in het vervolg niet op de zondag te laten vallen. Er blijft dan nog tijd genoeg over om de imkers te bezoeken en genieten van de bijenwereld. Het kan een stimulans zijn voor mensen voor wie de zondag als Gods dag, dus een geheiligde of afgezonderde dag, lief is, ook de imkers te bezoeken met hun kinderen.

Als u over deze principiële aangelegenheid met ons nader van gedachten wilt wisselen, zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

We ontvingen de volgende reactie:

NBV
Stationsweg 94A
6711 PW Ede

Betreft: reactie op de brief van 11 2025

Ede, 4 augustus 2025

Geachte heer/mevrouw Mourits,

Hartelijk dank voor uw brief van 11 juli 2025, waarin u uw zorgen en standpunt deelt over het feit dat de Landelijke Open Imkerijdagen ook op zondag plaatsvinden. Wij waarderen het dat u de moeite heeft genomen hierover contact met ons op te nemen.

Als Nederlandse Bijenhoudersvereniging zetten wij ons in voor het bevorderen van de bijenteelt in Nederland, zowel voor hobby- als beroepsimkers. Onze vereniging kent een brede en diverse achterban, met leden uit uiteenlopende achtergronden en overtuigingen.

De Landelijke Open Imkerijdagen zijn bedoeld om het brede publiek op een toegankelijke manier kennis te laten maken met de bijenhouderij en het belangrijke werk van imkers. De invulling van deze dagen ligt bij lokale verenigingen en deelnemende imkers zelf. Zij bepalen of en op welke dagen zij hun deuren openstellen voor bezoekers. Daarbij is er alle ruimte om keuzes te maken in lijn met eigen overtuigingen. Ook wanneer een activiteit op zondag plaatsvindt, is dat voor ons als landelijke vereniging geen bezwaar.

Wij hechten eraan dat iedereen binnen onze vereniging ruimte krijgt om op eigen wijze bij te dragen, zonder sturing op basis van religieuze of andere levensbeschouwelijke voorkeuren. Onze focus ligt volledig op de imkerij en alles wat daarmee samenhangt.

Met respect voor uw overtuiging en betrokkenheid bij dit onderwerp, geven wij er de voorkeur aan om deze kwestie verder te laten rusten.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Bijenhoudersvereniging

Drs. Wijnand Lodde,
Voorzitter

Keukenwarenhuis.nl

t.a.v. de directie
Einsteinstraat 29
3316 GG Dordrecht

Rhenen, 11 juli 2025

Geachte directie,

Op zijn tijd heeft iedereen een nieuwe keuken nodig bij nieuwbouw of ter vervanging van de oude keuken. Op vele plaatsen zijn deze te verkrijgen, zo ook bij Keukenwarenhuis.nl. Helaas werden wij door leden erop gewezen dat u ook de zondag in de verkoopdagen betreft.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Hierin staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt voor iedereen.

Wij zouden het dan ook zeer op prijs stellen als u zou besluiten de zondag buiten de verkoopdagen van het Keukenwarenhuis te laten. Er blijven dan nog zes dagen over om een keuken uit te zoeken. We zagen trouwens op uw site dat Zitmaxx ook op zondag is gesloten!

Als u over deze principiële aangelegenheid met ons nader van gedachten wilt wisselen, zijn wij hiertoe uiteraard bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging.

Hoogachtend,

Er kwam geen reactie.

Aan de fractie van de ChristenUnie

Vackenordestraat 13
8081 TG Elburg

Rhenen, 25 juli 2025

Geachte fractie,

Wij werden door leden opmerkzaam gemaakt dat de fractie van de ChristenUnie in Elburg de discussie over de zondagsopenstelling weer wilde aanzwengelen.

Onze Vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

In Gods Woord staat het Goddelijke gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Dit geldt voor iedereen.

U begrijpt dan ook onze zorg na het lezen van deze heropening van een discussie betreffende de zondagsopenstelling. Wellicht met een goede bedoeling, maar toch met een mogelijk riskante uitkomst.

Graag zouden wij met u hierover in gesprek gaan om onze zienswijze betreffende de winkelopenstelling op zondag nader toe te lichten.

Inmiddels verblijf ik, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

Hoogachtend,

We ontvingen de volgende reactie:

Van : Maroeska Veldkamp <maroeska.veldkamp@raad-elburg.nl>

Verzonden : zaterdag 26 juli 2025 15:12

Aan : Info - Vereniging Zondagsrust

Onderwerp : Elburg en reactie op uw mail

Goedemiddag,

Als eerste bedankt voor uw mail. Wij als CU fractie, hebben geenszins aangegeven dat de deur op een kier staat. Wij hebben ingestemd met een motie om het brede gesprek/dialogoog te voeren met alle betrokkenen die dit gespreksonderwerp raakt. Dan heb ik het over kerken/inwoners maatschappelijke organisaties etc. Wij merken namelijk al jaren dat het een eenzijdig verhaal is vanuit

enkele ondernemers en dat het onze verkiezingen beheerst. Daar willen wij als fractie graag een einde aan maken door het gesprek zeer breed te voeren. Dat is het enige punt waartoe wij hebben ingestemd.

Ik hoop dat u zo voldoende informatie heeft,

Hartelijke groet,
Maroeska Veldkamp namens de CU fractie Elburg

Directie Philips Museum

Emmasingel 31
5611 AZ Eindhoven

Rhenen, 6 augustus 2025

Geachte directie,

In een bekend tijdschrift lazen wij een kort maar aantrekkelijk artikel over de tentoonstelling 'Impact through Design'. Een aanrader er met of zonder kinderen heen te gaan.

Het doet ons verdriet daarbij onder de openingstijden ook de zondag vermeld te zien.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Een museum als het uwe zal ongetwijfeld bij velen de aandacht trekken. Ook leden van onze vereniging zult u daaronder aantreffen. U zult begrijpen dat het ons te meer een reden van droefheid is dat uw museum ook op Gods heilige dag geopend is.

Evenals voor ons geldt ook voor u het Goddelijk gebod: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Wij mogen onze bezwaren tegen de ontheiliging van de zondag om die reden dan ook niet verzwijgen, moge het zijn met gevoelens van respect voor onze naaste. Het is uit dit oogpunt dat wij u dringend verzoeken het museum op zondag gesloten te houden.

Zou u naar aanleiding van dit schrijven met ons nader van gedachten willen wisselen over dit principiële onderwerp, dan zijn wij hiertoe steeds bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop kwam geen reactie.

Directie Landgoed De Wiersse

Wiersseallee 9
7251 LH Vorden

Rhenen, 11 augustus 2025

Geachte directie,

In een bekend Magazine lazen wij een kort maar duidelijk artikel over uw Landgoed met unieke tuinen. Zo wij begrijpen zijn de tuinen voor publiek op zondag gewoonlijk gesloten; dat verheugt ons. Laat dat zo blijven.

Wel zijn er aankondigingen van enkele aparte openstellingen zoals een plantenmarkt op 27 en (zondag) 28 september. Wij betreuren dit als vereniging, die zich ten doel heeft gesteld de rust op en de heiliging van Gods dag juist te bevorderen.

Voor ons allen geldt het gebod Gods: 'Gedenk den sabbatdag, dat gij dien heiligt.' Naar onze vaste overtuiging is in het onderhouden van Gods geboden heil gelegen.

Het is in alle tekort onzerzijds dat wij (onze vereniging telt inmiddels ruim 26.000 leden) dit doel mogen nastreven. Mocht het evenwel zijn uit eerbied voor Gods instelling en met respect voor onze naaste dat wij u dit schrijven doen toekomen.

Het zou ons zeer verblijden – en veel van onze leden die uw schitterende tuinen bezoeken met ons – als wij van u vernamen dat ons schrijven voor u aanleiding is uw beleid te herzien en uw tuinen voortaan ook voor andere activiteiten op zondag gesloten te houden. Er zijn ons zes werkdagen van de Schepper van hemel en aarde gegeven welke daarvoor gebruikt kunnen worden; de zondag behoort volgens Bijbelse richtlijnen geheel aan de dienst des Heeren te zijn gewijd.

Mocht u er behoefte aan hebben met ons over dit principiële onderwerp nader van gedachten te wisselen, dan zijn wij daartoe steeds bereid.

Inmiddels tekenen wij, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

Hoogachtend,

We ontvingen geen reactie.

College van Burgemeester en Wethouders en leden van de gemeenteraad van de gemeente Zaltbommel

Postbus 10.002

5300 DA Zaltbommel

Rhenen, 14 augustus 2025

Geacht College en leden van de Raad,

Via een bericht in 'Ons kerkblad' van heden werden wij in kennis gesteld van het feit dat er a.s. zondag een wielerronde in Zaltbommel wordt gehouden; de gebruikelijke kerkdienst kan niet doorgaan. Ik citeer: 'komende zondag geen kerkdienst in Zaltbommel. De reden is dat er een wielerronde is. In grote delen van de stad wordt er een parkeerverbod ingesteld en vanaf 13.00 tot 17.00 uur is de binnenstad afgesloten voor verkeer. Bovendien ligt de kerk binnen het circuit dat gereden wordt'.

Alweer een ernstige zaak die ons als vereniging ernstige zorgen baart. Opnieuw willen wij dan ook onze bezwaren bekend maken tegen de ontheiliging van de

rustdag, alles op grond van het gebod Gods dat spreekt van:

‘Gedenk dan sabbatdag, dat gij dien heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden, en al uw werk doen; Maar de zevende dag is de sabbat des HEEREN, uws Gods; dan zult gij geen werk doen.’

Wij zijn ervan overtuigd dat wij deze dag moeten besteden in Zijn dienst en tot Zijn eer. Het organiseren van een wielerronde op zondag is hiermee duidelijk in strijd. Dat nu zelfs een kerkdienst moet wijken voor een sportevenement op Gods dag is toch wel heel ernstig. Dit maken wij in die zin niet vaak mee.

Uw toestemming voor dit gebeuren achten wij een ernstige zonde tegen de Heere God en tevens een openlijke aanstoot voor hen die Gods dag willen eerbiedigen.

Wij zien uw reactie op ons schrijven tegemoet en tekenen, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Dit was hun reactie:

Team Veiligheid ZBM
Postbus 10.002
5300 DA Zaltbommel

Onderwerp: Verzoek om rekening te houden met de zondagsrust tijdens wielerronde in Zaltbommel

Zaltbommel, 4 september 2025

Geachte heer Mourits,

Ik betreur het dat u en de uwen zo laat (in de week van de zondagdienst) in kennis zijn gesteld van het gegeven dat op de zondag 17 augustus 2025 de Bommelse Wielerronde werd verreden.

Door de organisatie, de Stichting Binnenstadsfonds Zaltbommel en de gemeente is er in verschillende gremia – tijdig – aandacht besteed aan de Bommelweek in het algemeen én de wielerronde in het bijzonder.

Door de gemeente én organisatie is rekening gehouden met de Zondagswet, vandaar dat niet eerder dan om 13:00 uur is gestart met de afsluiting van de wegen waarop de wielerronde plaatsvond.

Inderdaad ligt de kerk midden in het circuit van de wielerronde. Vandaar dat de organisator van de wielerronde, de heer Ben van Steenberg, contact heeft gezocht met het kerkbestuur om afspraken te maken om de dienst van 14:00 uur door te kunnen laten gaan. De kerk was op zondag 17 augustus 2025 toegankelijk voor de kerkgangers. Ook ten aanzien van mensen die moeilijk ter been zijn, kon een oplossing worden gevonden.

Aan de Stichting Binnenstadsfonds Zaltbommel is vergunning verleend op grond van de Algemene plaatselijke verordening. De vergunning is getoetst aan wettelijke bepalingen. Dat laat onverlet dat ik uw keuze respecteer om anders naar een dergelijk evenement te kijken.

De organisatie van de Bommelweek wil hierover graag met het kerkbestuur in gesprek om voor volgend jaar afspraken te maken over de bereikbaarheid van de kerk.

Vertrouwende u voldoende te hebben bericht.

Directie Boekhandel Van Pierre

Nieuwe Emmasingel 48
5611 AM Eindhoven

Rhenen, 15 augustus 2025

Geachte directie,

Graag vragen wij uw aandacht voor een niet alledaags probleem. Van leden van onze vereniging kregen wij bericht dat er op zondag 24 augustus in uw

winkel een boekpresentatie plaatsvindt. Men spreekt over een lezing van Ton Vink 'Over de grens van het leven'.

Wij staan op het standpunt dat een invulling van de zondag zoals u deze denkt te geven in strijd is met Gods heilig gebod 'Gedenk den sabbatdag dat gij dien heiligt.'

Wij komen al meer dan 70 jaar op voor de eerbiediging van de zondag, alles gerelateerd aan Gods Woord (de Bijbel) die ons voorschrijft hoe wij de dag behoren te besteden in Zijn dienst en tot Zijn eer.

Alle niet noodzakelijke arbeid en allerlei vormen van recreatie zijn daarmee in strijd. Het is zeker niet uit hoogheid, of omdat wij ons beter voelen dan u dat wij u erop wijzen, maar mocht het maar zijn uit eerbied voor Gods dag en met respect voor onze medemens.

Mocht u over deze ernstige, principiële zaak met ons nader van gedachten willen wisselen dan zijn wij daar steeds toe bereid.

Inmiddels verblijven wij, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,

hoogachtend,

We ontvingen geen reactie.

Bestuur Stichting ALS Nederland

Pythagoraslaan 101
3584 BB Utrecht

Rhenen, 11 september 2025

Geacht bestuur,

In een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 9 september lazen wij over de 'Amsterdam City Swim' van afgelopen zondag in de Amsterdamse grachten waarmee geld wordt opgehaald voor uw stichting.

Onze vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en de heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt. Een instelling als Stichting ALS Nederland heeft in onze achterban altijd veel waardering; samen zouden we verbaasd staan als we zien hoeveel van onze leden eveneens uw stichting steunen. Laat dat zo blijven! U doet ook voortreffelijk werk waar wij alle waardering voor hebben. Maar u zult begrijpen dat het ons te meer een reden van droefheid is als wij lezen dat u evenementen organiseert waar Gods dag mee ontheiligd wordt.

Evenals voor ons, geldt ook voor u het Goddelijk gebod: 'Gedenk den sabbatdag dat gij dien heiligt.' Wij mogen onze bezwaren tegen de ontheiliging van de zondag om die reden dan ook niet verzwijgen, moge het zijn met gevoelens van respect voor onze naaste.

Het zou ons zeer verblijden als wij van u vernemen mochten dat ons schrijven voor u aanleiding is om uw beleid te wijzigen en de zondag voortaan te eerbiedigen.

Zou u naar aanleiding van dit schrijven met ons nader van gedachten willen wisselen over dit principiële onderwerp, dan zijn wij hiertoe steeds bereid.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van bovengenoemde vereniging,

hoogachtend,

Er kwam geen reactie.

College van B & W en de leden van de gemeenteraad van West Betuwe

Postbus 112

4190 CC Geldermalsen

Onderwerp: Dutch Open

Rhenen, 18 september 2025

Geacht College van B & W en leden van de Raad,

Wij ontvingen van leden bericht dat er een vergunning is afgegeven voor de Dutch Open op 22 en 23 November (van 08.00 tot 18.00 uur) aan de Tielerweg 9 in Geldermalsen. Op het Gemeentebblad van de gemeente West Betuwe lezen wij dat een ontheffing is afgegeven op basis van de Zondagswet.

Onze Vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

Volgens ons wordt door het te houden Dutch Open deze rust niet nagestreefd en ook vragen wij ons af of een dergelijk evenement niet strijdig is met de bepalingen in de Zondagswet.

Zeker gezien het feit dat Tielerweg 9 in de aanvoerroute ligt van de kerk van de Oud Gereformeerde Gemeente.

Wij willen daarom bezwaar aantekenen tegen het afgeven van deze vergunning. Wij zijn uiteraard bereid om in een persoonlijk gesprek ons standpunt toe te lichten.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop kregen we bericht dat het alleen in het gebouw zelf was.

College van B & W en de leden van de gemeenteraad van Elburg

Zuiderzeestraatweg Oost 19

8081 LA Elburg

Onderwerp: Zondagsopenstelling in Elburg

Rhene, 22 september 2025

Geacht College van B & W en leden van de Raad,

Via o.a. de nieuwsite van het AD en door leden van onze Vereniging werden wij gewezen op het door u voorgestelde onderzoek betreffende de openstelling van de winkels op zondag.

Onze Vereniging heeft als doel te streven naar de rust op en heiliging van de dag des Heeren zoals die ons in de Bijbel, Gods Woord, geboden wordt.

Namens onze bijna 26.000 leden zouden wij graag in de gesprekken hierover willen worden betrokken om hierin onze zienswijze te verduidelijken.

Graag zouden wij uw uitnodiging daarvoor ontvangen.

Inmiddels verblijven wij, in afwachting van uw reactie, namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging,

hoogachtend,

Hierop kregen we de uitnodiging om mee te doen met een internet onderzoek.

Verlag jaarvergadering, 8 maart 2025

Openingswoord door de voorzitter de heer L. Vogelaar

Goedemiddag allemaal, fijn dat u weer bent gekomen, niet weerhouden door het mooie weer, want velen zijn nu met andere dingen bezig, wat soms ook te begrijpen is.

We hebben heel wat berichten van verhindering gekregen: 2 bestuursleden, de heer Doorn en de heer Van der Sluis. De heer Van der Sluis vanwege zijn leeftijd en de heer Doorn wegens Ischias. De heer Verdoorn is ook verhinderd vanwege een longontsteking; en de heer Oosterwijk, onze nieuwe medewerker en voorlichter is verhinderd vanwege een condoleance. Zijn moeder is overleden. Dan kan ik ook wel gelijk zeggen welke predikanten die in de afgelopen tijd en lid van de vereniging waren, overleden zijn: Dat zijn Ds. Veldman, Ds. Moerkerken, Ds. Procee en Ds. Post en Ds. B. Hage. We zullen hopen dat de Heere de achtergebleven betrekkingen wil gedenken.

Ik stel voor dat we deze bijeenkomst beginnen met het zingen van Psalm 42:1: Ik wil ook Psalm 42 lezen.

Hierna ging de voorzitter voor in gebed.

Allen nogmaals hartelijk welkom op deze jaarvergadering van de Vereniging tot bevordering van de zondagsrust en de zondagsheiliging.

Ik wil iets zeggen over *Psalm 42*. Ik wil ook even een lijn trekken naar Psalm 27. Daar zijn natuurlijk veel Schriftgedeelten die gaan over de sabbat, over het heiligen van de sabbat, Jeremia 17 (misschien kom ik daar nog even aan toe) en vanzelf de wet des Heeren. In de eerste plaats Deuteronomium 5. Daar las ik onlangs iets over in de krant, dat vond ik eigenlijk wel mooi. Misschien kom ik daar nog aan toe. Maar wat we hier zien, dat is waarschijnlijk David geweest, dat is niet zeker, maar daar is iemand aan het woord die dorst heeft om op te gaan naar de voorhoven des Heeren en niet zomaar, niet een beetje, niet sterk, maar die dorst en die schreeuwt als het ware, zoals een dorstig hert door grote hitte gekweld of achtervolgd door honden, door jagers en dat verkwikking en verkoeling zoekt in het water. Een hert, een hinde, dat geeft het nog wat duidelijker aan, dat zo weerloos is in zichzelf, maar dat dorst naar het water. Zo dorst de ziel van David (laat ik het daar dan maar op houden), naar God, naar de levende God. Wanneer zal ik ingaan

in die voorhoven? Waar hij voorheen naar optrok, waar hij met de menigte, zo statig, rustig en plechtig optrok naar de voorhoven des Heeren. Calvijn zegt: Hij was als het ware de leider van een menigte die opging naar de tabernakel, zo zal het in die tijd nog zijn geweest. De tempel, wordt er vaak gezegd, maar het is de tabernakel. Hij verlangde daarnaar, want het ging hem niet om die uitwendige gebouwen, al die voorhoven waar de priesters woonden, daar was hij wel jaloers op (dat staat ook in een andere Psalm en daar begeerde hij ook wel te wonen), maar nu wil hij ingaan. Waarom? Om voor Gods aangezicht te verschijnen. Dus het ging hem er niet om daar voor het aangezicht van de priesters zich te vertonen, voor het volk zich te vertonen dat samen met hem optrok, maar het ging hem om het aangezicht van de Heere. Dat is een les voor ons allemaal. Als wij 's zondags opgaan en we zitten onder de levende verkondiging van Gods Woord en we gaan op om de dominee te horen en het is ons maar te doen om een bepaalde mooie of aangrijpende of wat dan ook, rede, een rede wel gebaseerd op Gods Woord, dat kan allemaal goed zijn, maar dan is het motief niet goed. Het moet gaan om voor Gods aangezicht te verschijnen. Als we ons daarvan bewust zijn, dan wordt ons opgaan naar Gods huis toch ook zo geheel anders. Hier moet hij klagen: „Mijn tranen zijn mij tot spijsdag en nacht“.

Hij heeft vergeten zijn brood te eten, want daar zijn die wederpartijders die honen en zeggen: Waar is uw God? Dat is niet alleen van buiten, – hij was misschien op de vlucht voor zijn eigen zoon Absalom – maar dan zal het ook van binnen geklonken hebben: Dit overkomt u nu, het is niet zonder reden, het is niet zonder oorzaak, maar het zijn uw zonden die dat teweeggebracht hebben. Al blijft Absalom zelf persoonlijk hoogst verantwoordelijk voor zijn vreselijke opstand tegen zijn eigen vader. Maar dan moet het van binnen ook klinken, zoals daar van buiten wordt gezegd: „Waar is uw God?“

Ja Heere, het is rechtvaardig als U mij zou verlaten, als U mij zou begeven. Maar hier treffen we David aan in een soort inwendige strijd en dat kan zo zwaar, en zo moeilijk zijn, want hij wordt als het ware verscheurd in twee delen, zegt Calvijn. Hij moet aan de ene kant zeggen: Ik geloof in de Heere, dat Hij de Getrouwe en de Onveranderlijke is. En wat Hij beloofd heeft..., dat wist hij toch, dat hij eenmaal koning zou worden? Dat zal Hij ook zeker doen. Hij mocht zijn hoop stellen op de Heere en daarmee is hij uiteindelijk niet beschaamd uitgekomen, maar we zien ook de andere kant, dat hij zo neergebogen is, dat de tranen hem tot spijsdag en nacht, dat hij in het zwart gaat. We zien het diverse keren dat hij tot zichzelf (David moet David aanspreken)

zegt: David, hoop op de Heere, hoop op God, want u zult Hem nog loven voor de menigvuldige verlossingen van Zijn aangezicht. Ja, zo moet David zichzelf gaan aanspreken, maar twee keer lezen we het hier en de derde keer in Psalm 43. Het stond vandaag in de krant van die Oekraïense pastor of dominee, hij had daar veel troost uit gekregen. Daar staat het nog een keer, precies dezelfde woorden: „Hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, *en mijn God*“, mag hij er aan het eind achter zetten.

Mijn God, daar komt het nu alles op aan. Kijk, dan zien we aan het eind dat David, ondanks dat hij als het ware verscheurd wordt door die tweestrijd vanbinnen, toch mag eindigen met de woorden: „Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en wat zijt gij onrustig in mij?“

Is daar nu wel reden toe? Hij heeft gezegd: „Al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan“. Ja, zegt een verklaarder, maar David, nu overdrijft u toch wel iets. Niet om het gering te achten, want alle baren zijn alleen over die grote Davids Zoon gegaan. Ja, dat is waar. Weet u wat hij ook mag zeggen: *Uw golven en Uw baren*, dus hij weet van Wie ze komen. Hij weet dan ook Wie ze bestuurt, Wie die golven zo zal leiden, dat ze zullen medewerken ten goede. Dat mag David uiteindelijk toch

geloven. Wat een wonder is het als u zo zou mogen opgaan naar Gods huis, als u zo verstoken bent van die inzetten, dan kan het toch ook zo zijn, dat er een inwendige sabbat gevierd en gehouden mag worden. Want al is hij daar in een onherbergzame streek (ik kan daar niet te veel over uitweiden), maar dan mag hij toch van binnen spreken tot zijn eigen God en Koning. Wat een wonder. Ik ga nog even een lijn trekken naar Psalm 27:4: „Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken (en dat is ook David; en wat is dat dan?): dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel“.

Als we dan lezen van dat zoeken in de kanttekeningen, zo leerzaam: zonder ophouden daarom bidden en daarnaar trachten. En wat is die lieflijkheid des Heeren? De lieflijke godsdienst, waardoor de Messias met al Zijn weldaden wordt afgebeeld en God dagelijks geloofd en geprezen. Kijk, daar gaat het om, die Messias te mogen aanschouwen door het geloof. Dat moet ons motief zijn om op te gaan onder de levende verkondiging; en als dat wegblijft, dan is het alles leeg. Dan is het alles koud. Dan is het alles de dood in de pot, ook al wordt de waarheid gezegd en gesproken, maar het moet in ons hart geopenbaard worden.

We lezen nog veel meer over de sabbat behalve wat al gezegd is over de lieflijkheid des HEEREN en te onderzoeken in Zijn tempel. We lezen in Jeremía 17:19-23 over de sabbat: „Alzo heeft de HEERE tot mij gezegd: Ga henen en sta in de poort van de kinderen des volks, door dewelke de koningen van Juda ingaan en door dewelke zij uitgaan, ja, in alle poorten van Jeruzalem; En zeg tot hen: Hoort des HEEREN woord, gij koningen van Juda, en gans Juda, en alle inwoners van Jeruzalem, die door deze poorten ingaat. Zo zegt de HEERE: Wacht u op uw zielen, en draagt geen last op den sabbatdag, noch brengt in door de poorten van Jeruzalem. Ook zult gijlieden geen last uitvoeren uit uw huizen op den sabbatdag, noch enig werk doen, maar gij zult den sabbatdag heiligen, gelijk als Ik uw vaderen geboden heb. Maar zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd; maar zij hebben hun nek verhard, om niet te horen en om de tucht niet aan te nemen“.

Daar staat over de sabbat, het sabbatsleven, dan wordt er gezegd: Wacht u op of voor uw zielen dat gij geen last in de poort inbrengt, geen koren en ook niet daaruit brengt, want ze drevan handel en ook op de sabbat ging dat volop door. Wacht u voor uw zielen, *zo lief als u uw zielen zijn*, wat zien we dan nu dat het zo veel gebeurt. Als we dan beseffen dat het ook mensen zijn met een ziel (en ik

laat nog eens een keer de kanttekening horen): Zo lief als u uw zielen zijn; dan hebben wij toch wel *een taak* om de mensen en ook onszelf steeds weer daarop te wijzen: Zo lief als u uw zielen zijn, want uw ziel kan daarmee gemoeid zijn. Die kan als u doorgaat met het ontheiligen van Gods dag, verloren zijn en dat is dan voor eeuwig verloren.

Ik zei zo-even Deuteronomium 5, daar las ik iets over in de krant; en dat was toch wel mooi: daar werd dat een sabbatsleven genoemd. Wat staat er in Deuteronomium? Daar staat niet alleen dat we moeten rusten. Dat staat ook in Exodus 20 (daar is overigens een hele mooie kanttekening bij, maar dat moet ik nu maar even laten rusten). Dan staat er rusten, maar ook dat de HEERE uw God u *bevrijd* heeft uit Egypteland. Rust en bevrijding. We snakken, ook de moderne mens, hoor, naar rust en bevrijding; en we zoeken het overal. Die mevrouw in de krant schreef: We zijn allen een onderdeel van de 24 uurseconomie. We zijn allemaal min of meer geld-, koop- en reisverslaafd. Nu, ik wijs niet naar een ander, maar ik wijs naar mijzelf. Laat ieder daar maar eens over nadenken. Dit gebod spreekt dus niet alleen over het rusten, maar ook over de bevrijding. Dat roept op om van die verslaving weg te gaan en daarmee te breken. Dat gebod is duidelijk. Wij moeten niet alleen rusten, maar we moeten ook bevrijd worden uit

dat geestelijke Egypte. Ik wil het bij deze enkele woorden maar laten, want daar is veel meer te zeggen over de sabbatsheiliging in Gods Woord. Ik heb er diverse keren al wat van gezegd en het is alles natuurlijk met alle tekort. Ik hoop dat we een goede vergadering mogen hebben.

2. Notulen van de vorige jaarvergadering

Er waren geen opmerkingen over de notulen.

Hierna werden de notulen vastgesteld.

3. Telegram aan Hunne Majesteiten Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima

(zie pagina 5).

4. Jaarverslag secretaris

Staat vermeld op pagina 55 e.v.

Er werden geen vragen over gesteld.

5. Jaarverslag penningmeester

Zoals gebruikelijk werden de aanwezigen in het bezit gesteld van een verkorte Balans en Verlies- en winstrekening (zie pagina 58 e.v.).

6. Verslag van het controleren van de administratie door een accountant

Accountantskantoor Van Ree uit Leersum heeft de boeken gecontroleerd. De voorzitter leest de akkoordverklaring voor waaruit blijkt dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen per 31 december 2024.

7. Bestuursverkiezing

Aftredend en niet herkiesbaar de heer D. van de Sluis.

Aftredend en herkiesbaar de heer A.G. Rietveld. Tegenkandidaat de heer G. van Zwieten.

Pauze

8. Uitslag bestuursverkiezing

Het aftredende bestuurslid de heer A.G. Rietveld is met overgrote meerderheid van stemmen herkozen.

9. Rondvraag

Geen vragen.

Kalender 2026

kalender

2026

januari

Wk	1	2	3	4	5
Zo		4	11	18	25
Ma		5	12	19	26
Di		6	13	20	27
Wo		7	14	21	28
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	30
Za	3	10	17	24	31

februari

Wk	6	7	8	9
Zo	1	8	15	22
Ma	2	9	16	23
Di	3	10	17	24
Wo	4	11	18	25
Do	5	12	19	26
Vr	6	13	20	27
Za	7	14	21	28

maart

Wk	10	11	12	13	14
Zo	1	8	15	22	29
Ma	2	9	16	23	30
Di	3	10	17	24	31
Wo	4	11	18	25	
Do	5	12	19	26	
Vr	6	13	20	27	
Za	7	14	21	28	

april

Wk	14	15	16	17	18
Zo		5	12	19	26
Ma		6	13	20	27
Di		7	14	21	28
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	
Za	4	11	18	25	

mei

Wk	18	19	20	21	22	23
Zo		3	10	17	24	31
Ma		4	11	18	25	
Di		5	12	19	26	
Wo		6	13	20	27	
Do		7	14	21	28	
Vr	1	8	15	22	29	
Za	2	9	16	23	30	

juni

Wk	23	24	25	26	27
Zo		7	14	21	28
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	
Do	4	11	18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	

juli

Wk	27	28	29	30	31
Zo		5	12	19	26
Ma		6	13	20	27
Di		7	14	21	28
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	31
Za	4	11	18	25	

augustus

Wk	31	32	33	34	35	36
Zo		2	9	16	23	30
Ma		3	10	17	24	31
Di		4	11	18	25	
Wo		5	12	19	26	
Do		6	13	20	27	
Vr		7	14	21	28	
Za	1	8	15	22	29	

september

Wk	36	37	38	39	40
Zo		6	13	20	27
Ma		7	14	21	28
Di	1	8	15	22	29
Wo	2	9	16	23	30
Do	3	10	17	24	
Vr	4	11	18	25	
Za	5	12	19	26	

oktober

Wk	40	41	42	43	44
Zo		4	11	18	25
Ma		5	12	19	26
Di		6	13	20	27
Wo		7	14	21	28
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	30
Za	3	10	17	24	31

november

Wk	45	46	47	48	49
Zo	1	8	15	22	29
Ma	2	9	16	23	30
Di	3	10	17	24	
Wo	4	11	18	25	
Do	5	12	19	26	
Vr	6	13	20	27	
Za	7	14	21	28	

december

Wk	49	50	51	52	53
Zo		6	13	20	27
Ma		7	14	21	28
Di	1	8	15	22	29
Wo	2	9	16	23	30
Do	3	10	17	24	31
Vr	4	11	18	25	
Za	5	12	19	26	

kalender

2027

januari

Wk 53	1	2	3	4	5
Zo	3	10	17	24	31
Ma	4	11	18	25	
Di	5	12	19	26	
Wo	6	13	20	27	
Do	7	14	21	28	
Vr	1	8	15	22	29
Za	2	9	16	23	30

februari

Wk	5	6	7	8	9
Zo	7	14	21	28	
Ma	1	8	15	22	
Di	2	9	16	23	
Wo	3	10	17	24	
Do	4	11	18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	

maart

Wk	9	10	11	12	13
Zo	7	14	21	28	
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	31
Do	4	11	18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	

april

Wk	13	14	15	16	17
Zo	4	11	18	25	
Ma	5	12	19	26	
Di	6	13	20	27	
Wo	7	14	21	28	
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	30
Za	3	10	17	24	

mei

Wk	17	18	19	20	21	22
Zo	2	9	16	23	30	
Ma	3	10	17	24	31	
Di	4	11	18	25		
Wo	5	12	19	26		
Do	6	13	20	27		
Vr	7	14	21	28		
Za	1	8	15	22	29	

juni

Wk	22	23	24	25	26
Zo	6	13	20	27	
Ma	7	14	21	28	
Di	1	8	15	22	29
Wo	2	9	16	23	30
Do	3	10	17	24	
Vr	4	11	18	25	
Za	5	12	19	26	

juli

Wk	26	27	28	29	30
Zo	4	11	18	25	
Ma	5	12	19	26	
Di	6	13	20	27	
Wo	7	14	21	28	
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	30
Za	3	10	17	24	31

augustus

Wk	31	32	33	34	35
Zo	1	8	15	22	29
Ma	2	9	16	23	30
Di	3	10	17	24	31
Wo	4	11	18	25	
Do	5	12	19	26	
Vr	6	13	20	27	
Za	7	14	21	28	

september

Wk	35	36	37	38	39
Zo	5	12	19	26	
Ma	6	13	20	27	
Di	7	14	21	28	
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	
Za	4	11	18	25	

oktober

Wk	39	40	41	42	43	44
Zo	3	10	17	24	31	
Ma	4	11	18	25		
Di	5	12	19	26		
Wo	6	13	20	27		
Do	7	14	21	28		
Vr	1	8	15	22	29	
Za	2	9	16	23	30	

november

Wk	44	45	46	47	48
Zo	7	14	21	28	
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	
Do	4	11	18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	

december

Wk	48	49	50	51	52
Zo	5	12	19	26	
Ma	6	13	20	27	
Di	7	14	21	28	
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	31
Za	4	11	18	25	

Kalender 2027

Slotwoord Ds. D.C. Flapper

Ik wil aan het slot van deze vergadering ook met u gaan lezen uit Prediker 4:7-17

Ik wil u in dit middaguur nog een kort ogenblik bepalen bij Prediker 4:17a: „Bewaar uw voet als gij ten huize Gods ingaat“.

Dat ook in het bijzonder wat bij deze vereniging zo in het middelpunt staat, de zondagsheiliging en de zondagsrust. Dan hebben we het uiteraard ook over het eerbiedigen van de instellingen Gods, die Hij hier op aarde heeft nagelaten. We lezen het hier in Prediker 4. Het testament, zou u het misschien kunnen noemen, van koning Sálomo. Het is maar goed dat dit het testament genoemd wordt, want alles wat er vlak voor het einde van zijn leven nog allemaal mee door kon en in Israël binnengeslopen werd aan goddeloosheid en ongerechtigheid, zou maken dat hij een dubieus persoon gebleven zou zijn. Als hij zo was gestorven! Maar we achten altijd nog de Spreuken, Prediker en het Hooglied als zaken waarin de godsvrucht in het leven van deze koning in het begin al openbaar komt en ook aan het einde van zijn leven. Hij mag hier gezalfd met de Heilige Geest wijsheid uit de opperste Wijsheid (Christus) ontvangen. Ook Sálomo had de wijsheid niet van zichzelf. Hij is als een onreine uit een onreine voortgekomen. Hij moest ook wederom

geboren worden. Hij moest ook de wijsheid van boven afsmeken en de Heere heeft hem die genadiglijk verleend. Hij heeft gegeven dat die wijsheid ook tot pennenvruchten heeft mogen leiden, die door de Heilige Geest bewaard zijn gebleven in het Woord des Heeren en door alle eeuwen heen nog steeds zijn waardig, zijn kracht en zijn liefdeswerk hier op aarde heeft mogen uitrichten tot in zondaarsharten toe. Zo mogen we hier een ogenblik stilstaan bij de woorden uit Prediker 4:17a: „Bewaar uw voet als gij ten huize Gods ingaat“.

Sálomo zal op dat ogenblik wel iets anders voor ogen hebben gehad dan die schone tempel die daar verzeen is in Sion. Daar alles door zijn vader David al in de voorbereiding ten koste gelegd was en waar de bouw van die schone tempel onder zijn leiding heeft mogen plaatsvinden. Dat was natuurlijk een zichtbaar gebouw, maar de koningin van Scheba kwam uit het zuiden op het gerucht van de wijsheid van Sálomo, om zijn wijsheid te aanschouwen. Maar wat is ze ook onder de indruk geweest van de opgang die er was vanuit het paleis van Sálomo naar de tempel Gods. Wat heeft zij daar gezien met welk een wijsheid dat gebouwd is, op welk een wijze manier daar de weg gebaad is naar de tempel Gods en juist als zij dat gezien heeft, dan staat er dat er geen geest meer in haar was, toen ze dat mocht aanschouwen.

Dat is hoe Sálomo zelf ook de weg naar de tempel heeft gemaakt, dat hij zijn voet wel wenste te bewaren, eer dat hij in het huis Gods inging. Het is een opdracht, het is een oproep die aan gevallen Adamskinderen wel met grote klem en kracht mag klinken. Wij zijn zoals wij hier zijn, allen nakomelingen van het bondshoofd, dat een huis Gods ontvangen heeft in het paradijs. Wat heeft de Heere dat huis schoon gebouwd, als een vader voor zijn kind een plaats bereid, waarin elke dag opnieuw de hele dag gemeenschap met God kon zijn. Waar alles naar de Schepper heen wees, waar alles opriep in het hart om maar de Schepper eer te geven. In dat leven heeft Adam daar in dat huis Gods mogen leven in het paradijs. Toen heeft de Heere als het ware al gesproken: Bewaar uw voet, blijf bij die boom der kennis, des goeds en des kwaads weg. Bewaar uw hand, dat gij niet neemt van die verboden vrucht. Bewaar uw mond, dat u daar niet van eet, „want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven“. (Genesis 2:17b)

Wel die voet daarheen gewend, wel de hand ernaar doen reiken en wel gegeten, de dood gegeten en zodoende heeft de mens zichzelf en al zijn nakomelingen in een drievoudige doodstaat gebracht. Dat is een ontzetting. Elke keer is het nodig dat we daarvan horen, maar nog veel nodiger is het dat we door de Heilige Geest in de ontdekkende en ontgron-

dende gang ook persoonlijk teruggeleid worden naar die hof, dat Adams val mijn val en Adams schuld mijn schuld wordt. Denk maar niet dat de Heere het openbaart in Zijn Woord om daar niet mee de doodschuldige voor God te worden. Denk maar niet dat Hij die zaken in Zijn Woord laat schrijven om met onze vinger naar Adam te kunnen wijzen, want in hem hebben wij allen gezondigd en is de dood doorgegaan tot allen. Dat is een zaak van beleving die de Heere schenken kan, die ook nodig is als we ingeleid worden in de diepten van onze ellende door wederbarende genade. Daarom eerst maar eens dat genoemd: „Bewaar uw voet als gij ten huize Gods ingaat“.

Het klonk eigenlijk al in het paradijs, maar we hebben niet geluisterd. Hoe zal er dan nu wel naar dit Woord geluisterd worden als het tot dovemansoren gericht wordt, als het naar dode harten toegaat, naar voeten gericht wordt die snel zijn om bloed te vergieten? „Bewaar uw voet als gij ten huize Gods ingaat“.

Ja, die oproep moet klinken, maar daar is geen verwachting van gehoorzaamheid. Daar is geen gedachte dat een mens op die wijze nog zal omgaan met het huis Gods. Bovendien, wat is het een onbegrijpelijk wonder dat er überhaupt nog een huis Gods is, dat de Heere de mens die Hij daar in het paradijs aanschouwde en die Hij na de val uit het paradijs dreef

om hier als ballingen op deze aarde rond te gaan. Die zelfs cherubs en een vlam-mend zwaard stelde om de toegang tot het huis Gods, tot de boom des levens te bewaren. Dat die voeten hier op deze aarde rondwalend en dolende, om maar uiteindelijk zichzelf te bedoelen, de zonde te beminnen, nog een huis Gods zouden kunnen vinden. Dat is enkel en alleen vrucht van vrij en soeverein welbehagen. Er kan bij ons veel te snel een gedachte leven hoe gewoon het is dat er nog huizen Gods zijn, dat er nog kerkgebouwen zijn, dat er nog plaatsen zijn waar de Heere de genademiddelen wil geven. We kunnen veel te gauw daar naartoe stappen en onze voet daar naartoe richten alsof dat de gewoonste zaak van de wereld is, maar het is verre van gewoon. Wij allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. Wij hebben onszelf van God afgescheiden. Wij zijn mensen die met de rug naar God toelopen. En nu vanuit die eeuwige gedachten des vredes, vanuit dat eeuwig welbehagen vandaan, is er die verkiezende liefde Gods des Vaders, die eeuwige beloofde Borgtocht van de Zoon en ook de Heilige Geest Die Zich daaraan verbond toen dat werk van Christus volbracht was te gaan toepassen in zondaarsharten. Dat drie-enige welbehagen Gods vormt de grondslag, dat er überhaupt hier op aarde nog een huis Gods is. Dan hebben we te bedenken dat dit geen nodeloze opwekking is, als we ons dan bijzonder op Gods

dag nog richten en soms ook door de week opgaan naar het huis Gods, naar de plaats waar de Heere nog kan wonen en werken met Zijn Heilige Geest. Echt, dan zijn er heel wat stenen gebouwen die geen huis Gods meer genaamd kunnen worden, omdat de rechte prediking ontbreekt, omdat de sacramenten niet zuiver bediend worden, dat de tucht niet meer recht gehandhaafd wordt. Dan zijn er heel wat stenen gebouwen, die we pijnlijk en smartelijk genoeg geen huizen Gods meer kunnen noemen. Kerkgebouwen waar vroeger godvrezende knechten hebben gestaan, waar de Heilige Geest krachtig heeft gewerkt, maar waar de Geest zo bedroefd en uitgeblust is, dat er uiteindelijk niets anders meer over is dan een puinhoop, al staat het gebouw er nog prachtig, aangrijpend. Ik moest een aantal weken geleden in het Friese dorpje Drogeham een rouwdienst leiden, in zo'n ouderwetse Friese Hervormde kerk. Ik kom zelf ook uit Friesland, dus het is altijd wel een gebied waar je toch herinneringen hebt en waarvan je weleens denkt, wat zou het toch een wonder zijn als in al die prachtige schone kerkgebouwen van dorp tot dorp, waar in Friesland de waarheid bijna nergens meer gebracht wordt, dat op al die plaatsen het Woord nog eens gebracht mag worden. Dan sta je daar toch een keertje, gevraagd voor een rouwdienst van iemand die ik persoonlijk heel niet kende, maar we hebben uit liefde getracht om

dit te doen. Dan sta je daar en is daar 90 procent van de mensen voor het oog onkerkelijk. Dus blijft er bijna niets over dan een Evangelisatiedienst te houden, om het maar eens zo te zeggen het werk van een Evangelist te doen. Maar het aangrijpende is wel dat we op dit soort plaatsen godvrezende knechten hebben gehad. Het is alleen maar Zijn huis als het Woord daar recht gesneden wordt, als daar de drie-enige God op het hoogst verheerlijkt en de zondaar op het diepst vernederd wordt. Als daar die enige Naam onder de hemel gegeven, met afsnijding en uitsluiting van alle andere namen, inclusief uw, jouw en mijn eigen naam overblijft tot zaligheid. Als er maar twee wegen voorgehouden worden en ook scherp en duidelijk wat die brede weg en wat die smalle weg is en hoe daarop te komen. Als er maar drie stukken verkondigd worden en een vierderlei soort geloof, separerend, krachtig, duidelijk voorgehouden worden. Zo zouden we wel kunnen doorgaan, want anders kan het de werkvloer van de Heilige Geest niet zijn. Ook als de sacramenten niet zuiver bediend worden, als de tucht niet zuiver gehandhaafd wordt, kan er een ban in het leger zijn. Dan gaat de Geest Zich terugtrekken en blijft er alleen nog vorm over voor een poosje en dan gaat daarna ook de vorm weg. Wanneer is het een huis Gods? Alleen daar, waar de Heilige Geest een werkvloer vindt en waar die Geest nog de ambten vult met godsvreze, waar Zijn

volk nog bijeenkomt, al zijn het er maar twee of drie in Zijn Naam, daar wil Hij in het midden zijn. „Bewaar uw voet“, zo staat er. Zo wordt het ons voorgehouden. Wat wil dat zeggen? Dan worden we geroepen tot zaken waartoe we van nature gans onbekwaam zijn en totaal niet geneigd zijn. Zelfonderzoek, elke voorsabbat op zaterdagavond, zelfonderzoek bij het licht des Geestes. Niet wat mensen van mij vinden of wat ik van mijzelf denk, maar bij het licht des Geestes, zelfonderzoek, dat is iets wat nodig is, en gebed. We kunnen veel lezen, bijvoorbeeld op zaterdagavond, maar waar is het gebed? Dat is misschien nog wel noodzakelijker dan al dat lezen. Ik weet wel, het lezen kan leiden tot het gebed en het gebed kan weer leiden tot lezen. We hoeven dat niet los van elkaar te maken en uit elkaar te trekken, integendeel; maar u begrijpt misschien wel wat ik bedoel. Waar is het gebed, of de Heere Zelf de hemelen zou willen scheuren en met Zijn noordenwind en zuidenwind in de hof aanwezig zou willen zijn, krachtig zou willen waaien, opdat alles weggeblazen wordt dat van de mens is. Ja, dat er plaats komt, voor alles wat van Boven is en er ook doden levend mogen worden. Dat er ook levend gemaakten mogen sterven aan zichzelf en er niets anders overblijft dan Degene, Die genoemd wordt de Opstanding en het Leven. Dat is toch waar het wezenlijk om gaat: „Bewaar uw voet als gij ten huize Gods ingaat“.

Wat is er dan een onderzoek van het Woord nodig, smekende om de bediening van Zijn Geest voor de voorgangers. Ook voor de ouderlingen die moeten lezen mocht er wel een gebed oprijzen of de Heere Zelf met Zijn Geest hen wil ontledigen, hen hun eigen gedachten wil vervullen met hemelse gedachten, om maar doorgevers te mogen zijn van hetgeen dat de Heere ingeeft en zo uitdelers te zijn van de menigerlei genade Gods. „Bewaar uw voet”. Hoe zou dat gaan? Hoe zou dat moeten? Wij kunnen deze dingen meegeven en u kunt misschien vanmiddag bij uzelf denken, ja, dat is waar, daar zou toch meer tijd van afzondering voor moeten zijn. Dan zal ik mij daar toch meer op moeten gaan richten. Ik ga het vanavond eens anders doen. Ik ga het vanavond eens beter doen dan dat ik het vorige week deed of misschien al altijd gedaan heb. Dan kunt u hier zitten en bij uzelf stellig ervan overtuigd zijn dat het vanavond ook gaat gebeuren. Maar dan zeg ik u, als het alleen bij een voornemen blijft en de Heere Zelf het niet in uw hart werkt, dan komt daar niets van terecht. Hetzij dat er van buitenaf verstoorders zullen komen of van binnenuit de binnenpraters, maar daar komt niets van terecht en aan het eind van de avond kunt u niet zonder schaamrood gaan slapen, dat al uw voornemens maar weer niets anders zijn geweest dan de weg naar de hel plaveien, zoals dat van goede voornemens gezegd wordt. Wat is

nodig? De wederbarende kracht en de doorwerking van de Heilige Geest. Dat is wat nodig is. Daarbuiten is het niets dan dood, niets dan de stank van de dood, meer niet. Voor de levendmakende daad van de Heilige Geest is er niets dan de dood. Hoe fraai wij het ook verpakken, hoe mooi we het ook onder woorden kunnen brengen, hoeveel kennis we ook opdoen, er is niets dan de geur van de dood. Geloof u dat nog? Dat mag hier nog wel gezegd worden, maar dat zal misschien niet meer op alle plaatsen gezegd kunnen worden. Misschien loopt u daar in uw eigen gemeente wel tegenaan, dat daarop nogal wat weerstand komt, als dat ronduit en rechtuit gezegd wordt. Maar dan gaat de Geest wijken, als dat niet meer gezegd wordt. Als we nog wat in de mens willen leggen, aan de mens willen geven, wat willen toegeven dat er misschien ergens in een zondaarshart toch nog wel een aanknopingspuntje is om zich te gaan bekeren, om te gaan geloven. Het is er niet en het komt er nooit, tenzij het van Godswege geschonken wordt, tenzij er een Godswonder in ons leven plaatsvindt, anders niet. Dan kan zo'n woord zoals in dit middaguur voor ons ligt, gebruikt worden. Want het staat er wel; het staat er zo dat het ook door de Geest Gods gebruikt kan worden. Het is Zijn Woord: „Bewaar uw voet”. Het kan ineens ingrijpen in uw hart. Het kan ineens zijn werk doen en u tonen wat voor voeten u hebt en op welk een

wijze u zich tot hiertoe altijd naar Gods huis gericht hebt, op welk een wijze, ondanks dat u lid bent van de Vereniging ter bevordering van Zondagsrust en Zondagsheiliging. Eigenlijk nog nooit in waarheid die zondagsrust en zondagsheiliging in uw eigen hart hebt gevonden. Wel lid, maar het leven daarvan niet. Dat kan, dan is nodig dat we, u, jij en ik daar een keer aan ontdekt worden. Ik moet het u voorhouden, maar dat wil niet zeggen dat je daar dan boven staat. Ik kan rustig naast u en onder u gaan zitten als het daarover gaat, als de werkingen van Gods Geest er niet zijn, dan blijft er van onszelf niets anders dan een stroom van ongerechtigheden over. Maar als die Geest eens gaat werken, juist in die plaats, in dat huis Gods, de werkvloer van de Heilige Geest, juist onder de middelen der genade die de Heere aanwijst, aanprijst en waar hij ons wil hebben naar Zijn welbehagen. Maar ook krachtens Zijn geopenbaarde wil, is het niets anders overblijvend dan daar te mogen zijn, daar waar het Woord Gods recht gesneden wordt ons te voegen en ons daaronder te stellen. Als dan de Heere met Zijn Heilige Geest dat Woord Gods, welk woord het ook maar is, inwendig levenwekkende kracht, tot waarachtige bekering brengende kracht gaat laten doen, dan gaat het vrucht dragen. Dat is waar het om te doen zou moeten zijn. Dat is toch waar dat de levende Kerk werkzaam dient te zijn, niet alleen voor zichzelf, maar ook

voor al de medereizigers die op weg zijn naar de eeuwigheid. De Heere wil dat de Kerk de Kerk baart. Waar zijn de worstelingen? Waar is de zwangerschap? Waar zijn de barensweeën? Waar is de vrucht onder de levende Kerk, zo bezet met zichzelf, zo met een boekje in een hoekje gericht op zichzelf en niet meer dan dat? Dat kan niet zijn. Als de Heere gaat werken dan wordt u toch meebewogen over medereizigers naar de eeuwigheid. Dat kan toch niet anders? En dan met elkaar de Heere te mogen smeken om de doorwerking van Zijn Geest. Als Hij daar Zelf in die gebeden leidt, houd het dan maar eens tegen. Stop er dan maar eens mee. Houd het dan maar eens uit uw eigen gedachten vandaan. Probeer dan maar eens in slaap te vallen. Dat gaat niet lukken. Als dat u gaat bezetten dan kan het niet anders of dan moet daarin voortgegaan worden de Heere te smeken om licht en om waarheid, totdat de een na de ander door die almachtige en onwederstandelijke kracht Gods wederom geboren mag worden. Wat gebeurt er dan? Het is onderscheiden, dat is waar, in de prilste aanvang. Het is onderscheiden in de wijze waarop een wedergeborene zich op dat ogenblik door de werking van Gods Geest geleid weet, maar waar het uiteindelijk op aan gaat. Het kan kort of wat langer duren, maar het is dat we wel gaan zien dat we stervende mensen zijn. De dood wordt ons voor ogen geschilderd. Wij kunnen niet sterven

en God ontmoeten. Dat gaat dan wel gezien worden, want de zonde heeft een scheiding gemaakt tussen God en tussen ons. Het zijn uw ongerechtigheden die scheiding hebben gemaakt, waarom Hij niet hoort en geen genade kan bewijzen aan zulk een mens in zichzelf. Dan komt er vluchten, hè, kent u dat? Een vluchten bij de wereld vandaan, bij de zonde vandaan, maar waarheen dan? Moeten we dan naar die God gaan, Die ons in Zijn heilige wet stelt voor onze ogen in al Zijn heilige dreiging? Dat zou ons doodvonnis betekenen en toch, waarheen dan? Kent u het, die worsteling, die strijd, niet te weten waar het te moeten zoeken en toch niet anders te kunnen dan elke keer maar weer naar dat huis Gods te gaan en u onder het Woord te stellen? Er wordt weleens gezegd van een ziel die wederom geboren wordt, dat hij Gods Woord lief gaat krijgen, Gods dag lief gaat krijgen, Gods volk lief gaat krijgen. Dat is door de uitgestorte liefde Gods in het hart daar een beginsel van, doch het is nog maar een beginsel. Maar met die liefde gaat een mens zo menigmaal aan het werk om zijn leven te reformeren om beter te worden, het beter te doen, beloften te gaan doen en de Heere te gaan zien als de God Die heilig is, Die majesteteitelijk is. De schuldbelijdenissen rijzen op uit het hart, de tranen worden gewekt en wat kan er op die wijze een zoeken van de Heere zijn, bijzonder in Zijn huis. Wat kan er een uitzien zijn en elke keer

als er kerk is, elke keer als het zondag wordt, elke keer als er door de week kerk is. „Bewaar uw voet als gij ten huize Gods ingaat“.

Het lijkt soms alsof dat Woord ineens ernstig genomen wordt, er veel meer mee bezet dan ooit tevoren en weg geschaamd wordt dan toen u Gods huis eerder binnenstapte. Misschien heeft u in dat huis wel handelgedreven, uw bedrijf opgebouwd in gedachten op allerlei fronten, maar gericht te laten zijn op alles wat u bezorgd maakt en waar uw hart mee bezet is, dan moet u zich soms weg schamen. Wat blijft erover? Als de Heere deze woorden op het hart gaat leggen, dan kan uw voorgaande kerkgang u beschaamd maken, maar uw kerkgang nu dan? Hoe is dat dan? Is het dan zoveel beter geworden? U kunt misschien van gouden uren spreken die er in Gods huis zijn geweest, waar u eronder hebt gezeten, meegenomen werd in de prediking, dat u wel wenste dat die dominee nooit amen zei en van de kansel hoorde precies wat er in het hart leefde, maar is het dan zoveel beter geworden? Op die momenten was uw geweten misschien minder sprekend en had u misschien een hoopje in uw ziel, dat het wel vlak zou kunnen komen tussen God en uw ziel. Maar als de Heere voortgaat en ook vanaf de kansel soms alleen nog maar gehoord wordt wat tegen u getuigt, als soms vanaf de kansel alleen nog maar

gehoord wordt hoe God in Zijn heiligheid is en Zijn gerechtigheid geëist wordt en het op allerlei fronten duidelijk wordt dat er niets van mij deugt en ook nooit iets meer van mij deugen kan. Dan gaat u vrezen dat u die God nog eens moet gaan missen, voor eeuwig moet gaan missen. Dat is misschien wel het meest pijnlijke, niet zozeer verloren gaan, maar eeuwig buiten God te moeten zijn.

Een aantal weken geleden is een vrouw uit onze gemeente gestorven die (zolang ik haar gekend heb) als ik bij haar op bezoek kwam zei: Weet u wat mij nu het allerergste lijkt, dat als ik straks sterf en ik zou verloren gaan, dat ik dan eeuwig God zou moeten vloeken. Daar is hier een stukje vanbinnen, dat zal dat nooit kunnen, dat zal dan toch moeten. Dat lijkt mij het allerergste van de rampzaligheid. Het is goed met haar gekomen in die zin, dat de Heere is gaan doorwerken op haar sterfbed. Ze heeft misschien wel zeventig jaren de Heere gezocht en een gebed van de Heere geschonken gekregen: „Zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw Heil alleen“. (Psalm 35:3)

Ze heeft geworsteld, gekerkt, altoos was ze er. Haar plekje was nooit leeg, hoe gebroken dat lichaam ook was. Ze had een rug die zo kromgetrokken was, dat ze al jaren haar hoofd niet op het kussen kon leggen, maar met het aangezicht omhoog slapen moest, maar ze was altijd in Gods

huis. Over haar sterfbed gaan we maar niet in detail, maar o dat wonder, twee dagen voordat ze stierf (hoor je het, kinderen, ze is vroeg begonnen te zoeken, op jonge leeftijd betekent dat); en wat zegt het woord: „Die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden“. (Spreuken 8:17b)

Hoor je dat, kinderen? Het kan zeventig jaar duren (zij is 86 jaar geworden), maar de Heere maakt Zijn Woord waar. Op die donderdagmorgen werd Christus aan haar ziel geopenbaard. Met heel haar bestaan dat ze omdroeg, waarbij ze altijd zei: Ik heb zo'n bedrieglijk hart. Toen zei ze: Ik kan mijzelf wel bedriegen, maar Hij bedriegt mij niet. Weet u, 's middags is het doorgegaan en is ze ingeleid in de lijdensgangen van Christus en bij dat bloed dat vergoten is op Golgotha's kruisheuvel. Dat bloed was ook voor haar gestort. Dat kreeg toepassing aan haar hart, ondanks dat ganse bestaan dat zij omdroeg. Dan zegt u, zeventig jaar misschien wel gezocht en in één dag alles geschonken wat nodig was om getroost te kunnen leven en zalig te kunnen sterven. Moet dat zo? Zegt u, naar het welbehagen Gods wel, ja, moest dat zo. Dat kon niet anders, maar dat wonderlijke, dat heerlijke, dat de Heere toch voor Zijn eigen eer zorgt en er niets dan een arm verloren zondares in zichzelf, mocht roemen in vrije gunst die ook op haar nog neerdaalde. Wat een wonder. Menigmaal dacht ik dat als deze vrouw sterft, (ik kende haar

zodanig dat ik bijna niet kon geloven dat daar geen leven in lag), zonder dat we meer horen dan dat we gehoord hebben, dan komt er misschien achteraf getuigenis van deze of gene die er woorden voor krijgt en die het vast mag geloven. Dan probeer je met alle lek en gebrek altijd de gemeente voor te houden dat een ziel niet alleen wederom geboren moet worden, maar dat Christus in uw ziel geboren moet worden, dat het bloed aan de deurposten van het hart moet komen en dat er buiten dat verzoenende werk van Hem geen rust voor de ziel is. Als ze zo zou sterven, zou ze dan toch zalig zijn? En dan? Wat er dan een ogenblik door je heen schiet, moet ik dan toch maar een wedergeboorte en kenmerken alleen preken? Kan het dan zo ook? Zo maar een verzoeking die even door je heengaat. Dat kan niet, hoor. Dat mag niet. Dat is wel zo te kort doen aan het Woord Gods, aan de drie-eenheid Gods, aan het welbehagen Gods en aan het verbond Gods, zo te kort doen daaraan en toch, toen dat gebeurde, dan krijg je ook daarin weer zo'n krachtige bevestiging, dat de Heere zorgt voor Zijn eigen eer. Hier komt het erop aan. „Bewaar uw voet als gij ten huize Gods ingaat“.

Wat zoekt u er? Wat moet u er? Wat wilt u er in dat huis van God, ook morgen aan de dag, Zijn dag? Zoekt u een kruimeltje te ontvangen, zodat u een klein hoopje hebt tegenover al de wanhoop? Zoekt

u dat? Dat er misschien toch nog een wegje is, dat u de hele week tegen een ander weer kunt vertellen wat er die zondag was? Weet u wat God zoekt? Zijn eigen eer. Dat is wat Hij zoekt. Daar gaat het om. Hij zoekt Zijn eigen eer en Hij wil Zichzelf verheerlijken in Zijn eigen huis en wil daarom dat dit Woord Gods recht gesneden wordt, de doodsstaat van de mens voluit gepreekt, maar ook dat welbehagen Gods dat Hij Zelf door Zijn almachtige kracht uit eeuwige onbegrijpelijke drie-enige liefde een ziel wil wederbaren, maar ook wil plaatsmaken in het hart voor die enige Naam onder de hemel gegeven tot zaligheid. Ja, dat is een weg van afsnijding, want echt waar, daar is geen plaats voor Hem in ons hart. Het kan niet anders dan dat we met het recht Gods in aanraking komen met de eisen en de vloeken van de heilige wet, die ons tonen dat we naar recht eeuwig verloren liggen en daar eens op een plekje te komen dat we de Heere uit liefde daarin leren toevallen. Niet omdat het moet, niet met het mes op de keel, maar uit liefde Hem toe te vallen, dat het eeuwig recht is als ik voor eeuwig verloren ga. Kent u dat? Hoelang hebt u daar tegenin zoeken te strijden om op dat plekje te komen? Was dat dan zo'n verkeerd plekje? Zou u dat een ander misgunnen? Zou u die een liefelijkere weg gunnen, zoals tegenwoordig veel voorgehouden wordt? Nee toch? Dat is een weg waarin het de Heere behaagt om Zijn Zoon te

openbaren door de barensweeën, door de onmogelijkheid, door de dood heen te tonen dat er maar één Naam onder de hemel gegeven is tot zaligheid. U zegt: Moet het daar dan alleen bij blijven? Nee, natuurlijk niet. We lezen toch niet alleen van het heilsfeit van Zijn geboorte? Want alles wat Gods Woord openbaart, is voor beleving vatbaar. Christus moest niet alleen geboren worden, maar Hij moest hier op deze aarde de heilige wet van God gehoorzamen tot het einde toe. Maar Hij moest ook gaan straflijden. Het recht Gods eiste genoegdoening en Hij kwam om die genoegdoening te brengen, al ging het door lijden, al ging het door sterven, al ging het door bloedstorting heen, maar Hij heeft Zichzelf gegeven tot een rantsoen voor velen. Hij heeft als een worm en geen man gekropen door de hof van Gethsémané. Kent u de worsteling om het met het recht Gods eens te worden? Dan zijn wij niet zondeloos, maar Hij wel. Toen werd Hij naar de rechtszaal gebracht. Kent u de gerichtsonderhandelingen in uw ziel, Hem volgend in de weg die Hij gegaan is? Denk maar niet dat dit een zaak is waar de Heere buiten om gaat. Hij wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede. Waar ik bij dat gericht Gods en die gerichtsonderhandelingen erachter kom dat het van mijn kant geheel hopeloos is, dan is Hij daar gewillig gegaan om dat kruis te dragen en dan kunnen wij ook naar die gerichtsplaats toe gebracht worden om te

zien wat er plaatsvindt onder de afsnijding van het Goddelijke recht. Hij snijdt van het leven af. Als Hij Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, wat zou er dan met u, jou en mij moeten gebeuren? Weet u daarvan? In het Oude Testament vloeide er wat bloed in de tempel van Sálomo. Bewaar uw voet, want er vloeit bloed. Zou er dan in het Nieuwe Testament van de kansel minder bloed moeten vloeien, minder gewezen moeten worden op dat bloed als de enige wijze waarop we gewassen en gereinigd kunnen worden van de zonde als in het Oude Testament? Ik zou zeggen nee, daar moet niet minder bloed vloeien in de Nieuw Testamentische eredienst dan in de Oud Testamentische eredienst. Altoos maar heen te wijzen naar dat volbrachte werk van Hem, die bloedende, lijdende Zaligmaker, Die kwam om aan de gerechtigheid Gods genoeg te doen en alleen dat bloed wast en reinigt van de zonde, maar Hij moest wel afgesneden worden van het leven. Echt, als u daar op dat plekje komt waarin u het eeuwig rechtvaardigt en van uw leven afgesneden mag worden, al zou het betekenen voor eeuwig verloren, daar eens amen te mogen zeggen op het vonnis Gods, dat rechtvaardig over u, jou en mijn leven uitgesproken zou moeten worden. Dan wordt verloren gaan door God niet toegestaan. Daar is er Een in de plaats van Zijn Kerk gaan staan. Dat kunt u van tevoren niet bekijken en dat behoeft ook niet. Dat mag niet eens. Een

zalig eens te mogen worden met het recht Gods, met dat liefdesrecht Gods, overwonnen door Zijn liefde, te mogen buigen onder het wraakwaard Gods en dan toch niet verloren te gaan. „Bewaar uw voet als gij ten huize Gods ingaat“.

Ook tot zelfonderzoek te leiden, is het waar geworden? „Het is volbracht“.

Ook voor U? Ook voor jou? Is dat bloed toegepast aan de deurposten van het hart? Is Hij uw Voorspraak geworden? Die bekleed heeft met Zijn gerechtigheid geëigend heeft, opdat u met de armen des geloofs geschonken van boven, Hem terug mocht eigenen en in Hem voor God, uw Rechter, vrijspraak mocht ontvangen? Is dat gebeurd? U zegt: Dan pas gaat u de zondag echt eren. Dan pas gaat u uw voet echt bewaren en dan nog blijft deze oproep gelden. Sommigen denken: Als ik dat mag weten door genade, dan heb ik alles en dan twijfel ik nooit meer. Dan is het voor eeuwig klaar. Ja, aan Gods zijde is het zo volkomen klaar, in Christus. Maar de Kerk die Hij rechtvaardigt, wil Hij ook heiligen. Dat is tweelinggenade. Het één komt niet zonder het ander. Zonder heiligmaking zal niemand God zien. Dan is er in de weg van heiligmaking in dat huis Gods nog zo veel meer te leren, dan God in Christus als een verzoend God te mogen kennen. Dan openbaart Hij als de heilgeheimen Gods ontsloten worden van weldaden die achter het recht pas genoten kunnen worden, maar

ook weggeschonken kunnen worden van 's hemelswege. Het is het huis Gods, het huis van een drie-enig God. Om Hem zo te mogen kennen, een verzoend God ook in Christus mijn Vader. Je zal maar in een Vadergemis lopen, dan weet je wat een smart dat met zich meebrengt. Je zal maar achter dat wondere heilgeheim van als een verloren zoon in Christus aan het Vaderhart Gods gedrukt te worden en de Heilige Geest der aanneming tot kinderen te mogen ontvangen en je gaat roepen: Abba Vader. Je zal daarachter maar in een Geestes-gemis gebracht worden. Het is toch ook Pinksteren geworden en dat is een heilsfeit geweest, daar en toen; en als heilsfeit onherhaalbaar, maar de Persoon en de toepassing daarvan, kent u dat? Het is een huis Gods. Je zal maar in een Geestes-gemis naar Gods huis gaan, weet je waar je dan achter komt, dat je zo nog niet één stapje naar Gods huis kan maken als de Heilige Geest je voet niet leidt, dat je geen woord kunt horen als de Geest je oren niet opent, dan geen Psalmvers zuiver kunt zingen als de Geest Zelf je niet daarin leidt. Dan ga je het zien: Och, schonk Gij mij niet alleen de hulp, maar och, schonk Gij mij Uw Heilige Geest. Dat is waar de discipelen daar in die opperzaal mee vervuld waren, de belofte des Vaders, de uitstorting van de Heilige Geest, om dat te mogen ontvangen, om zo het huis Gods vervuld te mogen zien met de heerlijkheid Gods, om die Geest inwendig in uw ziel te mo-

gen ontvangen, om in drie-enige liefde weg te zinken alsof u er niet meer bent, om de eenheid en de drieheid Gods eens te mogen bewonderen. We zongen het juist zo treffend uit Psalm 27:3, de lieflijkheden des Heeren te aanschouwen in Zijn huis. De Heere geve dat u door de Heilige Geest (ik weet het, daar is nog veel meer van te zeggen, ik kan dat in zo'n kort ogenblik allemaal niet noemen), mag worden geleerd en geleid, uw voet

bewaard en zo in Gods huis te mogen verkeren, om de lieflijkheden des Heeren te mogen aanschouwen en daar rond te mogen dolen in de wonderen Gods, in de Namen Gods, in de weldaden Gods en dat alles op Zijn eer gericht mag zijn. Dat schenke de Heere tot roem van Zijn grote Naam, ook morgen op Zijn dag. Amen.

Laten we dan maar gaan zingen: Psalm 122:2 en eindigt met dankgebed.

Jaarverslag van de secretaris over 2024

Geacht bestuur, geachte leden en belangstellenden,

Het jaar 2024 ligt weer achter ons. Eenmaal zal ook dit jaar weer terugkomen als wij voor God moeten verschijnen. Er zal dan ook verantwoording afgelegd moeten worden van dit jaar, van wat wij gedaan hebben, hetzij goed, hetzij kwaad. Ook van onze arbeid voor de vereniging. Mochten we in het rechte besef daarvan onze arbeid verrichten. Het werk van de vereniging mocht nog zijn voortgang vinden. Nochtans is er veelal alleen maar achteruitgang waar te nemen, wat de onderhouding en de heiliging van Gods dag aangaat.

Gewoontegetrouw vermelden we de overleden predikanten die lid waren van onze vereniging: Ds. A. Moerkerken, Ds. G.R. Procee, lid van onze vereniging tot zijn vertrek naar Canada en aan het eind van het jaar Ds. K. Veldman, die weliswaar geen lid meer was van onze vereniging, maar in het verleden diverse keren voor de vereniging gesproken heeft. Ook zijn ons vertegenwoordigers ontvallen door de dood. Mocht de Heere de achtergebleven familie willen ondersteunen en de roepstem heiligen aan het hart. Er zijn dit jaar ook weer vele brieven

uitgegaan. Waaronder ook brieven naar het nieuwe kabinet. Gesprekken zijn er gevoerd met verschillende instanties, waaronder ook van de overheid en er is ingesproken bij gemeenteraden. Soms wordt ons standpunt nog wel gerespecteerd, maar haast niet gehonoreerd. Er zijn ook diverse voorlichtingsavonden gehouden, bijvoorbeeld een lezing van dhr. W. Fieret op het Van Lodenstein college te Kesteren. Een jongerenavond in Gouda. PKN Seniorenvereniging Elst/Rhenen en de Gereformeerde Gemeente te Sprang-Capelle. Streekbijeenkomsten zijn er gehouden in Oud-Beijerland door Ds. A.J. van Wingerden, in Staphorst door Ds. W.J. op 't Hof en in Nunspeet door Ds. A. Schot. Dit alles om het werk van de vereniging onder de aandacht te brengen en de noodzakelijkheid ervan te doen inzien, ook bij onze achterban. De vereniging mocht zich presenteren op de Mbuma zendingsdag, de Familiedagen te Gorinchem en de GBS open dag te Leerdam. Er mochten nog weer diverse nieuwe leden ingeschreven worden. Er is ook een gesprek geweest met de VRO, Vereniging Reformatorische Ondernemers. Daar is gesproken over samen op te trekken, waar dit mogelijk is. Verblijvend is het te mogen melden, dat het bestuur is uitgebreid in de persoon van dhr. J.

van Maastricht. Alle werk mocht nog zijn voortgang vinden onder Gods lankmoedigheid, goedertierenheid en verdraagzaamheid.

Dit jaar mochten er een drietal boeken worden uitgegeven. Als eerste noemen we het boek van Dr Owen "Een heilige dag van rust". In samenwerking met uitgeverij De Banier kon het boek gepresenteerd worden op onze jaarvergadering. Onze voorzitter en de hertaler Dr. D. Baarsen mochten het eerste exemplaar in ontvangst nemen. Tevens een kinderboekje "Twee gewichtige zondagen" van J.F. Buisman, herschreven door Geesje Vogelhaar-van Mourik en in het najaar het boek van Joh. Hoornbeeck e.a. over de rustdag. Het ledental neemt de laatste jaren langzaam af. Dit heeft de nodige aandacht van het bestuur. Mocht u potentiële leden weten, geef dit dan door aan de regio vertegenwoordiger in uw omgeving. De vertegenwoordigers zijn uiteraard op ons kantoor bekend. Het aantal vertegenwoordigers blijft aardig op peil. Wel zijn er nog diverse plaatsen onbezet. Heeft u belangstelling of interesse, neem contact op met ons kantoor. Het ledental van de vereniging op 31 december 2024 is 24.850.

Afgelopen jaar zijn er voorbereidingen gedaan voor het uitgeven van een magazine. Dit magazine zal begin dit jaar huis aan huis worden verspreid in Zuidoost Nederland. De voorbereidingen voor een

jeugdmagazine en lesbrieff zijn in een vergevorderd stadium. De bedoeling is dit ook in de loop van dit jaar gereed te hebben. Dit jeugdmagazine willen wij verspreiden op onze reformatorische scholen voor voortgezet onderwijs. Onze nieuwsbrief mocht dit jaar weer twee keer verschijnen. Onze vertegenwoordigersdag mocht plaatsvinden in het najaar, waar dhr. N. Verdouw een referaat heeft gehouden. U kunt het referaat lezen in ons jaarverslag. De vereniging mocht dit jaar 70 jaar bestaan. Enerzijds een schande dat dit nog steeds nodig is, anderzijds een wonder dat de Heere ons dit nog gegeven heeft. We worden tot hiertoe nog gedoogd door de overheid en mogen onze geringe pogingen aanwenden om tegen de ontheiliging van Gods dag te waarschuwen. Mocht de Heere het nog met Zijn zegen willen achtervolgen en het zondige in al deze arbeid genadiglijk willen vergeven. We hebben dit jubileum mogen herdenken in een samenzijn te Barneveld dd. 16 november, waar gesproken is door Ds. W.J. op 't Hof en Ds. B.J. van Boven.

Wat de bezetting op het kantoor aangaat is het volgende te melden: we zijn verblijd dat we een nieuwe medewerker konden aanstellen voor één dag per week, in de persoon van dhr. J. Oosterwijk. Onze nieuwe medewerker gaat zich ook inzetten om de vereniging nog meer bekendheid te geven. Dhr. G. Verdoorn

zal zijn werkzaamheden gaan afbouwen. Tevens zijn er ook voorbereidingen voor de aanschaf van nieuwe stoffering en meubilering op het kantoor. Dit zal bij leven en welzijn dit jaar plaatsvinden. Het bestuur vergaderde afgelopen jaar zeven keer, het dagelijks bestuur vergaderde tussendoor diverse keren.

Wij willen dit jaarverslag beëindigen met de woorden van Ds. G. van Reenen in zijn catechismusverklaring. Hij spreekt als volgt: wat moet God toch taai van geduld en onmetelijk in lankmoedigheid zijn! Zo'n heilige dag! Zo uit liefde geschenken, met zo'n heerlijk en heilig en voor onze ziel en lichaam profijtelijk en volza-

lig doel, en dan zo doorgebracht. Zo echt Godtergend misbruikt! Het is duidelijk, toehoorders, dat land en volk zich met geweld voor Gods oordelen rijp maakt. Ik kan begrijpen, dat de Heere bij Zijn volk, het gebed voor land en volk afsnijdt, doet verstommen! Dat Hij zegt: bid niet meer voor dit volk. En hoe staat het met de viering van de heilige rustdag in uw huis? Kan men nog merken, dat het Gods dag is? Tot zover ds. Van Reenen. Mochten we met deze ernstige woorden, als bestuur en leden tot onszelf inkeren en de schuld leren mijnen en bewenen, voor ons persoonlijk, maar ook voor land en volk.

Ik dank u voor uw aandacht.

Jaarverslag penningmeester over 2024

Geachte leden en meelevende leden van onze vereniging.

Voordat ik enige toelichting hoop te geven over de cijfers van het jaar 2024 een opmerking over de in het jaarboekje 2024 opgenomen balans. Deze cijfers werden juist aangeleverd maar in de ontvangen drukproef werden de fouten niet opgemerkt. Onze excuses daarvoor. Wij mochten 2024 met een positief exploitatieresultaat afsluiten van € 34.545 (2023: € 34.608).

Dit positieve resultaat hebben wij mede te danken aan uw grote offervaardigheid, dat naast de door de leden betaalde overbetalingen mochten wij twee giften ontvangen van respectievelijk € 10.000,- en € 25.000,-. Hiervoor onze hartelijke dank. Tevens werd de Vereniging niet vergeten door het grote bedrag dat wij mochten ontvangen uit legaten van totaal € 86.216,- (2023: € 93.064,-).

Hierdoor was het ook mede mogelijk extra advertenties te plaatsen, o.a. een paginagroot om aandacht te vragen over het kopen bij winkels die zondags gesloten zijn.

De in 2024 verwachte uitgave voor een jeugdmagazine van circa € 24.000,- heeft niet plaatsgevonden maar is verschoven

naar 2025 alsmede een weer te verspreiden regionale magazine en nu voor de regio Noord-Brabant. Verwacht wordt dan ook dan het jaar 2025 een negatief exploitatieresultaat zal vertonen, maar gelet op het aanwezig vermogen geen probleem te zijn en past in de ANBI anti-oppoteis.

Voor de jaren 2025 t/m 2029 moest een nieuw beleidsplan gemaakt worden dat gecontroleerd werd door een deskundige om ook met dit plan aan de gewijzigde ANBI-regelgeving te kunnen voldoen.

Personeel: Mede door het in dienst nemen van de heer Oosterwijk hebben wij het opstellen van een arbeidsovereenkomst door derden doen plaatsvinden. Omdat wij aan geen CAO zijn verbonden, werd tevens besloten tot het gereed maken van een personeelshandboek. Inmiddels zijn voor alle in dienst zijnde personeelsleden uniforme arbeidsovereenkomsten gereed gemaakt en akkoord bevonden.

Wat mede van belang is, is dat er ook een positieve werkomgeving aanwezig is en daarom is besloten dat voor de huisvesting, schilderwerk, nieuwe vloerbedekking en ook nieuw meubilair nodig was. Deze waren nodig aan vervanging toe.

Na afloop van elk kwartaal ontvangt het bestuur van de administrateur overzichten waarop is aangegeven de status van de baten en lasten van de vereniging, afhankelijk van deze cijfers kan tijdige bijsturing plaatsvinden.

Het eigen vermogen van de Vereniging is per 31 december 2024 uitgekomen op € 543.401. Dit betekende een stijging ten opzichte van de stand per 31 december 2023 te weten € 508.856.

Met de beschikking over dit vermogen, rekening houdend met het aan te houden garantievermogen, is het mogelijk de werkzaamheden van de Vereniging voort te blijven zetten.

In het jaarboekje wordt meerdere malen aandacht gevraagd om toch tijdig de contributie te betalen en dit blijft helaas toch steeds een aandachtspunt van het bestuur en van U ook?

Wij leven midden onder de laag hangende oordelen Gods, maar beleven wij dat ook zo of blijven wij maar gewoon doorgaan? Past ons niet om met de Psalmddichter van 106 vers 4 te getuigen:

Wij hebben God op het 't hoogst misdaan;
Wij zijn van het heilspoor afgegaan;
Ja, wij en onze vaad'ren tevens,
Verzuimend alle trouw en plicht,
Vergramden God, den God des levens,
Die zoveel wond' ren had verricht.

A.G. Rietveld *penningmeester*

Het is voor u wellicht van belang te weten dat de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging erkend is als algemeen nut beogende instelling (ANBI). Dit betekent dat giften aan de vereniging fiscaal aftrekbaar zijn.

Bij ontvangst van schenkingen en legaten is de vereniging met deze erkenning geen schenkingsrecht verschuldigd.
Het RSIN/fiscaalnummer van de vereniging is 4629875.

Nederlandse Vereniging tot bevordering
van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging

Rekening van baten en lasten over het jaar 2024 (in €)

baten

	31-12-2024	31-12-2023
Contributies	€ 17.936	€ 17.317
Giften	€ 326.247	€ 290.742
Giften boekje	€ 116	€ 220
Bijdragen kerken en verenigingen	€ 17.574	€ 17.697
Collecten	€ 9.067	€ 3.982
Legaten	€ 86.216	€ 93.064
Verkoop boekje	€ 4.690	€ 5.746
Intrest	€ 8.803	€ 7.333

Ontvangsten	€ 470.649	€ 436.101
--------------------	------------------	------------------

lasten

Uitgaven doelstelling (o.a. drukwerk, adv.)	€ 281.508	€ 336.142
Kosten boekje	5.049	-
Huisvestingskosten	€ 4.955	€ 6.049
Algemene kosten (waar- onder bureaunkosten)	€ 31.807	€ 29.052
Organisatiekosten	€ 113.181	€ 99.466

Totaal lasten	€ 436.500	€ 470.709
----------------------	------------------	------------------

Exploitatie resultaat	€ 34.149	€ - 34.608
------------------------------	-----------------	-------------------

Balans per 31 december 2024 (in €)

	31-12-2024	31-12-2023
activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
- Gebouwen	€ 60.497	€ 49.507
- Inventaris	€ 0	€ 0
Totaal materiële vaste activa	€ 60.497	€ 49.507
Totaal vaste activa	€ 60.497	€ 47.507
Vlottende activa		
- Voorraden	€ 18.886	€ 10.325
Vorderingen		
- Waarborgsom	€ 4.090	€ 4.090
- Toezegging donateurs	€ 0	€ 0
- Overlopende activa	€ 0	€ 0
- Rente	€ 6.683	€ 4.250
	€ 10.773	€ 8.340
Liquide middelen	€ 520.877	€ 501.901
Totaal vlottende activa	€ 550.537	€ 520.566
Totaal activa	€ 611.034	€ 520.073
passiva		
Eigen vermogen	€ 545.005	€ 508.856
Voorziening groot onderhoud	€ -	€ -
Kortlopende schulden	€ 66.029	€ 61.217
Totaal passiva	€ 611.034	€ 570.073

Verlag vertegenwoordigersdag 2025

Openingswoord door de voorzitter, de heer L. Vogelaar

Ik stel voor dat we beginnen met het zingen van Psalm 119:3.

Dan wil ik met u een gedeelte lezen van Psalm 119:97-105 en uit de brief aan de Romeinen 7:7-14.

Hierna ging hij voor in gebed.

Allen hartelijk welkom. Ik heb een paar afmeldingen binnengekregen van vertegenwoordigers die graag in ons midden hadden willen zijn: De heer Van de Bruinhorst in verband met het overlijden van een familielid en de heer Legerstee. Dezen hebben zich afgemeld, maar ik zie dat er ook velen aanwezig mogen zijn, ondanks allerlei belemmeringen waar u wellicht misschien ook mee te maken heeft gehad op de weg, mogen we hier toch zijn. Gelukkig dat we hier mogen zijn. Ik zal het wat korter proberen te houden, want we zijn iets later begonnen.

„Hoe lief heb ik Uw wet“. We hebben het vaak over het vierde gebod, maar dan nu in het algemeen: „Hoe lief heb ik Uw wet, die inzettingen zijn mijn gezangen geweest ter plaatse van mijn vreemdelin-

schappen, zegt David. David voelde zich hier niet thuis; ook al was hij koning, tenminste hij werd koning, de belofte was al gegeven, maar het is door het onmogelijke heengegaan, dat die belofte ook vervuld is. Maar ondanks dat David koning werd, voelde hij zich toch niet thuis in deze wereld. Hij wist dat hij op doorreis was naar een beter vaderland. Dan mogen we zeggen dat al ons vermaak in die wet gevonden wordt. Uw wet, Uw inzettingen zijn mijn vermaken, zegt hij. Waar de liefde is, daar is ook het vermaak. Wat we liefhebben en wat we dan betrachten in liefde, dat gaat ons gemakkelijk af. Dat gaat als het ware vanzelf. Zo was het ook bij David. Die inzettingen betrachten, dat was voor hem geen zware dienst, hoor. Dat was geen moeilijke dienst. Maar dan is het wel zo (ik heb het al even aangehaald), dat we hier moeten leren sterven door de wet aan de wet. Ja, dat klinkt wonderlijk, hè? Daar hoop ik straks nog iets meer van te zeggen. We weten het, de wet heeft een inleiding. Het zijn niet alleen de tien geboden, maar daar staat ook boven Wie die wet heeft gegeven en dat zegt al zo veel, dat het de Heere is, Die deze wet gegeven heeft. „Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb“. (Exodus 20:2 en Deuteronomium 5:6)

Uit Egypte was dat in letterlijke zin, het diensthuis. Wat hebben ze hard moeten werken. Wat hebben ze gezocht onder de zweepslagen van de drijvers daar, maar nu nog steeds is dat zo belangrijk, uit het diensthuis van de zonde, van de geestelijke dood, uitgeleid te worden. Dat hebben we allen zo nodig, dat de Heere door Zijn Geest in ons gaat werken. Dan is het niet meer gebod op gebod en regel op regel, maar dan is het inderdaad: „Hoe lief heb ik Uw wet“. Die wet is een regel om naar te leven. Men zegt wel: Onder het Nieuwe Testament is de vrijheid. De Heere Jezus is gekomen, Die heeft de wet vervuld. Er staat toch in Galaten 3:25: „Maar als het geloof gekomen is, zo zijn wij niet meer onder den tuchtmeester“.

Paulus zegt in Galaten 3:24: „Zo dan, de wet is onze tuchtmeester geweest tot Christus, opdat wij uit het geloof zouden gerechtvaardigd worden“.

Dan lees ik vaak en ik hoor het ook mensen zeggen (niet zo lang geleden had ik daar een gesprek over met iemand): met die wet hebben we eigenlijk in de prediking niet meer te maken. Ja, wel komt het een keertje achteraf terug, maar in de bekering is het: Predik het Evangelie en meer niet, dat staat er toch heel duidelijk. Maar zou die wet dan geen functie meer hebben? Zou die wet dan niet ook een leefregel zijn en als we ons leven daarnaast leggen, hoe moeten

we dan niet zeggen dat we daarin alles tekortkomen? Ook al zouden we maar in één gebod gestruikeld hebben, dan zijn we schuldig aan alle geboden. We weten het toch dat de samenvatting van de wet een volkomen, een volmaakte liefde tot God en onze naaste is. Ook onze vijanden zijn onze naasten en dan weten we het allemaal, dan hebben we dat niet van onszelf, maar dan moet dat geschonken worden en dus is er niemand die de wet kan houden en niemand die de wet volkomen heeft betracht. Dan moeten we allen zeggen, schuldig. Zo is die wet ook een regel om naar te leven, dus geen antinomianisme. De wet is mij een lijk geworden, heeft een oudvader gezegd, maar dat moeten we wel in een bepaald verband lezen. Anders wordt het verkeerd uitgelegd. Hij bedoelde het wel goed, daar kom ik misschien straks wel op, waar Paulus zegt dat hem alles de dood geworden is. Zo heeft hij dat ongetwijfeld bedoeld. Maar die wet is nog steeds een regel om naar te leven en in de wedergeboorte heeft die wet ook een functie.

Die wet was de mens oorspronkelijk ook in het hart geschreven, hij wist het al voordat die door de vinger van God Zelf in de stenen tafelen is geschreven, (niet zomaar op, maar werkelijk *daarin*), dat heeft ook wel wat te zeggen. Een stenen tafel, we weten dat die tafels later door Mozes verbroken zijn, maar er zijn nieu-

we tafels gekomen en als de wet daarin is ingeschreven, dan wijst dat duidelijk op het eeuwigdurende of het blijvende van die wet. Dus die wet heeft niet afgedaan en die is ook een *spiegel*. Een spiegel, ja, daar kijken we misschien wel eens graag in en het is soms ook noodzakelijk om te kijken of alles wel netjes zit, de kleding, enzovoort. Ja, dat mag ook, maar we weten het dat er in de Bijbel staat: een mens kijkt in de spiegel en aanstonds is hij het weer vergeten hoe hij eruitziet. Maar nu gaat het over de binnenkant. Daar is die wet ook zo noodzakelijk voor. Dan gaat hij zien wie hij eigenlijk is geworden. Dat geldt niet alleen voor iemand die niet wedergeboren is (daar is dat zeker voor nodig), maar ook voor iemand die wederom geboren mag zijn, want die moet dan toch zeggen: Hoever ben ik nog af van de volmaaktheid, van de volkomen liefde, die hier geëist wordt, en dat rechtvaardig. De Heere doet niets van Zijn Woord en van Zijn wet af, ook al kunnen wij die niet meer houden. Waarom moeten dan die Tien Geboden zo scherpelijk gepredikt worden, zegt de Catechismus. Onder meer opdat ik hoe langer hoe meer ontdekt word aan mijn zondige aard. Dat heeft een positief gevolg. U kunt denken, dat is niet aangenaam. Nee, dat is zeker niet aangenaam. Als we dan onszelf zien, dan moeten we soms gruwen van onszelf. Maar dat is, opdat we de Geest nodig zullen hebben, opdat Die het werk van de heiligmaking in ons

zou uitwerken. Dus die wet is noodzakelijk. Die wet is ook zo noodzakelijk in de levendmaking. Als we een preek lezen van Erskine (u weet het, hij is zeer Evangelisch), maar hij zegt in die preek: Ik ben door de wet der wet gestorven... Daar staat wat achter: opdat ik Gode leven zou. Hij zegt: We zijn niet zo gauw te evangelisch, hoor, maar dan wel in de goede zin. Dat is wel wat anders dan: die wet doet nu niet meer mee. Je moet maar beginnen met alleen het Evangelie te prediken. Nee, dat is heel wat anders, wat hij bedoelt. Hij zegt: dat is een noodzakelijk sterven aan die wet. Daar willen wij niet aan, maar dat werkt Gods Geest. Het is een algemeen sterven. Ja, niet voor alle mensen, maar in degenen in wie de Heere onwederstandelijk werkt, bedoelt hij, maar die moeten dan sterven aan al die eigengerechtigheid, aan al dat wettisch doen en laten en het toch proberen te onderhouden van Gods geboden; dat is goed, maar het is verkeerd zolang we daar nog onze zaligheid in zoeken. Die moeten zeggen: Het is voor mij niet een algemeen sterven, dus in alle opzichten, wat ik ook doe of wat ik ook betracht, het is en blijft alles te kort en met zonde bevlekt. Hoe zou dat ooit ook maar een stukje van de gerechtigheid kunnen inhouden die voor God kan bestaan? Nee, integendeel, want daarmee maken wij de schuld alleen nog maar groter. Dus in die zin moet het zijn een algemeen sterven, maar ook een pijnlijk sterven, want daar

wil de mens toch niet aan. Ik wil zelf nog wat aanbrenge. Heere, heb maar geduld en ik zal het alles betalen. Het komt wel goed. Hoelang houdt hij zich niet op de been met allerlei misleidende gedachten. Ach, de Heere is toch ook barmhartig en genadig en ik heb het er toch niet zo slecht afgebracht als deze en die? En allerlei uitvluchten meer noemt Erskine op, maar dat wordt alles afgenomen. Alles breekt bij de handen af. Dat is dus wel een pijnlijk sterven, want het doet pijn in ons leven. Wie wil er sterven aan zichzelf? We willen vasthouden wat we hebben en wij willen er wat bij krijgen. Wij willen niet ledig gemaakt worden en toch is dat ook zo noodzakelijk, want daar staat nog steeds achter (dat komt pas straks), „opdat ik Gode leven zou“. Een pijnlijk sterven, een langdurig sterven, ja, dat duurt tot de laatste ademsnik. Een langdurig sterven, want steeds opnieuw weer, ook in de wedergeborenen is dat, probeert hij steeds weer toch iets van zichzelf aan te brengen om daarop te kunnen rusten, alsof dat ook wel zou meewegen in de schaal van het Goddelijk recht. Maar het is alles te kort en het moet alles weggenomen worden. Dus een langdurig sterven en in dat verband zegt hij ook: Laten we niet menen dat we al te Evangelisch kunnen zijn, want we kunnen denken het Evangelie en ook deze tekst wel te verstaan, maar als we dat denken, dan zitten we er wel naast. Want we zijn zomaar niet gestorven en ik

zei het al, het is pas volledig bij een kind van God als hij de laatste adem uitblaast en als het werkelijk alleen de gerechtigheid van Christus is, die overgebleven is. Maar dat is dan ook genoeg om voor God te kunnen verschijnen. Dat is dan ook een gerechtigheid die redt van de dood. Dus langdurig, pijnlijk, maar toch kan het ook een aangenaam sterven zijn. Hoe kan dat nu, een aangenaam sterven? Ja, zo'n wedergeborene, als hij toch eens mag gaan zien dat al die voden van eigengerechtigheid, die inderdaad tekortschieten, uitgedaan worden en dat daar een gerechtigheid gaat uitblinken, dan mag hij zich daar bij ogenblikken weleens in verlustigen. Dus in die zin is het ook een vermakelijk sterven, een aangenaam sterven, opdat hij Gode zal leven. Dan zegt Erskine nog: Het is natuurlijk een profijtelijk sterven, want dit zal uiteindelijk een eeuwige winst opleveren. Dat sterven waar we niet aan willen, dat kan ik u allen en mijzelf toewensen, om zo Gode te mogen leven. Het is ook een eervol sterven, want het geeft God de eer, het geeft Christus de eer, als een volkomen Borg en Zaligmaker. Het geeft de wet de eer, zegt hij, want die krijgt nu een gehoorzaamheid, die niet half en ten dele is (dat is die van ons altijd), maar die krijgt nu een volkomen gehoorzaamheid, die door de Zoon van God, die enige Borg en Zaligmaker, is aangebracht, een gehoorzaamheid tot in de dood des kruises.

Dan zegt hij niet: Predik het Evangelie en dat andere, de wet, komt later vanzelf wel. Dat de mensen het allemaal later wel gaan inzien dat ze het toch zelf niet helemaal kunnen redden. Dan vraag je je wel af, hoe is het dan toch? Zou die wet nu (onder het Nieuwe Testament) geen tuchtmeester meer moeten zijn in het stuk van de bekering? Erskine zegt het wel anders: we moeten door de wet aan de wet sterven. Die wet is toch een bediening des doods; en die vloekt, snijdt en die kleedt ons volkomen, ja naakt uit. Die ontbloot ons toch tot de fundamente toe? Ja, dat is allemaal waar, maar Erskine zegt, dat is ook niet de *werkelijke* oorzaak van het Gode leven; want de werkelijke oorzaak is Christus, Zijn gerechtigheid, Zijn werk door Zijn Geest. Maar dat is een *aanleidende* gelegenheid of oorzaak. Die wet wordt zo gebruikt dat die gaat meewerken (op zichzelf niet, hoor, de wet wijst niet naar Christus, dat heb ik eigenlijk al uitgedrukt), maar omdat die zo gebruikt wordt in de hand van de Middelaar, mag het een middel zijn om tot Christus te leiden. Als we nu zo werkelijk mogen sterven aan de wet, dan krijgen we de hele wet van de Heere van harte lief. Dan zullen we ook kunnen zeggen, dat die geboden van de Heere en Zijn inzettingen ons vermaak mogen zijn. Dan mogen we ons daarin verlustigen. Ja, daar staat van de zondag, het vierde gebod, in Jesaja 56:2: „Welgelukzalig is de mens die zulks doet, en des mensen kind dat daaraan vasthoudt;

die den sabbat houdt, zodat hij dien niet ontheiligt, en die zijn hand bewaart van enig kwaad te doen”.

Dan is die dag een verlustiging. Denk erom, geen zware, geen akelige dag, maar een verlustiging. Dan mag u zich in God verlustigen. Ja, let wel, op zondag komen we in de kerk, maar waarom komen we in de kerk? Als het goed is, om voor Gods aangezicht te verschijnen en mag het werk van onze Vereniging daartoe bijdragen. Dat is mijn hartelijke wens en bede. Ik sluit hiermee af. Ik had er nog meer van kunnen zeggen, maar dat kan allemaal niet. Hopelijk dat deze woorden toch ook betekenis en kracht hebben. Lees het zelf maar eens een keertje. Het is een lange preek van Erskine, maar vooral dat gedeelte hoe dat nu in zijn werk gaat, het sterven aan de wet, dat is zo leerzaam. Dat vergat ik net, maar dan gebruikt hij dat bekende beeld van naald en draad. Dan is het toch ook zoals bij het aanzetten van een knoop, dan moet eerst die naald er doorheen en dan trekt hij die draad achter zich aan. En, zegt hij, zo is het ook bij de wet, eerst die naald, opdat de draad van het Evangelie mag volgen. Ik geloof dat dit de waarheid is. We doen het veiligst als we ons daaraan mogen houden. Wat je tegenwoordig ook aan allerlei meningen hoort; en dat is soms verschrikkelijk verwarrend. Houd je hier maar aan vast, aan deze leer.

Dan heb ik nog een paar mededelingen, wat zakelijke dingen, maar ik zal dit nogmaals kort houden: Ja, de tafel van mevrouw Van Vliet, dat is de tafel achterin, dat is heel mooi. Fijn dat u weer in ons midden kunt zijn. De opbrengst is geheel ten goede voor de Vereniging. Iets over de bezetting op kantoor. Jacob Oosterwijk (hier aanwezig) gaat in verband met allerlei gezinsomstandigheden van ons afscheid nemen. Dus tot en met november is hij nog werkzaam en daarna zal hij zo af en toe op uurbasis nog werk voor ons doen, maar zoals u gezien hebt is er een advertentie geplaatst. Daar zijn ook reacties op gekomen. We hopen volgende maand de sollicitatiegesprekken te houden. Hopelijk slagen we erin om een opvolger te benoemen voor Jacob en willen we van één dag in de week naar twee dagen toe gaan, want er is werk genoeg. Jammer dat Jacob afscheid van ons neemt, maar we kunnen niet anders doen dan dat respecteren. De ontwikkelingen en de activiteiten, dat leest u bij leven en welzijn wel een keer in het jaarboekje, aan de hand van de brieven die zijn uitgegaan. We hebben nogal wat brieven naar Elburg geschreven, waar de hele discussie over de openstelling van winkels op zondag weer aangezwengeld is en daarvan zien we meestal niet veel goeds komen, ondanks de geruststellende woorden van een ChristenUnie-raadslid daar, dat dit toch allemaal niet zo opgevat moet worden. Maar als men begint te

discussiëren (u weet het misschien wel, het woord discussiëren komt eigenlijk van een woord dat stukmaken betekent), is dat vaak wel het gevolg. Wij hebben gemeend dat we als Vereniging hier heel tijdig op moesten reageren. Daar zijn verschillende brieven weggegaan naar college, naar de partij die het voorgesteld heeft, ook naar de kerken. We zien dat dit zo heel belangrijk is, dat de kerken ook ingelicht worden. Niet zo lang geleden zijn we nog in Friesland geweest. In Dantumadiel, zeggen ze in het Fries, dat zijn een aantal dorpen zoals Damwoude. Nu, alle kerken waren aanwezig en er werd ook door heel veel mensen ingesproken. Zo moet het eigenlijk, vanuit het grondvlak, vanuit de locatie waar iets gaat veranderen, die mensen moeten in ieder geval aanwezig zijn. Helaas gebeurt het wel, dat wij bijna alleen de belangen, ook van de (leden van de) kerken, proberen te vertegenwoordigen.

Ik kan maar kort ingaan op de motie die helaas in de Tweede Kamer aangenomen is, van de VVD. Om de Winkeltijdenwet te gaan herzien en het zo open te breken, dat de keus en de keuzevrijheid helemaal bij de ondernemers komt te liggen. Dat zou een heel trieste ontwikkeling zijn. De RMU heeft er ook al op gereageerd. We proberen dan ook wel gezamenlijk op te trekken en bijvoorbeeld een petitie te organiseren, zodat je met een landelijke petitie toch laat zien, dat zoveel duizen-

den mensen hierop tegen zijn en wensen de Winkeltijdenwet (helaas is die nu al veel te ver opengebroken), te handhaven; en zeker niet verder te laten openbreken. Daar hopen we in de toekomst ook gesprekken over te voeren en als de Heere het geeft, zult u daar later nog wat meer over kunnen lezen.

Dan nog even iets over de vertegenwoordigers: Daar zijn vertegenwoordigers die heel veel werk doen, behoorlijk veel nieuwe leden aanbrenge. Daar zijn ook andere vertegenwoordigers die misschien net zoveel werk doen, maar die er niet in slagen om nieuwe leden aan te brengen. Nu, daar kunt u niet altijd wat aan doen. Daar zijn ook wel vertegenwoordigers die niet zo veel actie ondernemen, dus die willen we toch wel graag wat stimuleren, zeker de vertegenwoordigers (en we gaan ervan uit dat over het algemeen iedereen wat doet), die te oud zijn geworden om dit werk te doen. Ja, dan kunt u toch beter zeggen: Ik wil het nog misschien nog wel even doen, maar laat er toch een jongere bij komen. Dat is wel verstandig. Maar we willen alle vertegenwoordigers heel hartelijk bedanken voor hun inzet. Vergeet bij het weggaan uw enveloppe niet mee te nemen. De heer Verdoorn zit er speciaal voor. U krijgt nog wat mee. Dus vergeet u dat niet.

Zijn er nog dringende vragen? Anders kan dat ook nog wel in het middagdeel.

We hebben na de lezing altijd nog een vragenronde. Uit de zaal komt de opmerking dat die lijsten zo klein gedrukt zijn, zou dat misschien een beetje duidelijker kunnen? Dat moet zeker kunnen. Daar gaat in ieder geval veel veranderen. We hadden een groot programma voor ledenadministratie, dat eigenlijk voor hele grote organisaties en zo bedoeld was, dat veel meer mogelijkheden had dan wij nodig hebben en sommige mogelijkheden die wij juist wel graag zouden willen zien, weer niet had. Wij gaan terug naar het oude systeem met aanpassingen. Daar wordt nu aan gewerkt en dan neem ik aan dat de letters ook zeker groter zullen worden. Want u hebt gelijk, dat is lastig. Als er verder geen vragen zijn, dan had ik zeker moeten mededelen dat er verschillende vertegenwoordigers overleden zijn: De heer Van de Ridder uit Uddel, de heer Sturm uit Strijen en de heer Van Mullem, een oud vertegenwoordiger van Ouderkerk aan den IJssel. Ik hoop dat de Heere de achtergebleven betrekkingen wil gedenken in het verlies dat ze geleden hebben. Ik wens hun veel sterkte toe. Dan zijn we nu gekomen aan het eind van dit morgengedeelte.

De heer Rietveld sluit de vergadering met de volgende woorden:

Voordat ik wil vragen en hoop te eindigen met een Psalm te zingen, moest ik aan twee dingen denken: Enerzijds dat met

al wat in de wereld plaatsvindt en Zijn oordelen rusten op de ganse aarde, dat u dan vorige week moet lezen dat er een groeiende belangstelling is van onkerkelijke mensen naar een Bijbel. Wie had dat ooit kunnen denken dat er na 2023, denkend aan de zorg die er in de wereld is, nu zo'n groei is en mensen naar een Bijbel vragen.

En het tweede is, dat ik moest denken aan het verhaal dat ik gelezen heb van een Schotse predikant, die in de tijd van de vervolging een zondag mocht voorgaan in een kasteel. Als hij 's zaterdags naar het kasteel ging, zich aanmeldde, trachtte hij die dag Gods aangezicht te zoeken, of hij toch opening mocht krijgen voor hetgeen hij die zondag zou prediken. Op die avond ging hij naar die kasteelheer toe en gaf hij te kennen dat hij wegging, want God gaf hem geen opening. De kasteelheer vroeg aan hem: Blijf nog een halfuurtje, dan zal ik ook proberen dit in het gebed neer te leggen. De predikant ging terug naar zijn kamer en in die kamer bevindt zich een meisje van drie jaar, waarvan de ouders gemerkt hadden dat de Heere bemoeienissen met dat meisje had. Hij heeft eerst geprobeerd zijn zorg en zijn nood voor de Heere neer te leggen en hij kreeg weer geen opening. Toen wilde hij weggaan en toen vroeg dat meisje aan hem of hij toch die zondag wilde voorgaan. Toen vroeg hij aan dat meisje: Wil jij voor mij bidden?

Dat kind gaat samen met die oude predikant in gebed; en terwijl dat kind van drie jaar probeerde de nood voor te leggen, geeft God hem opening en aan het einde van het gebed van dat meisje van drie jaar, geeft hij aan dat meisje te kennen: Ik hoop morgen voor te gaan. Die zondag heeft hij met zo veel opening Gods Woord mogen verkondigen. Tijdens die dienst zag hij dat kind van drie jaar met zulk een hemelse vreugde, dat hij mocht geloven dat hij ook eenmaal met dat kind van drie jaar God zou mogen groot maken. Ik zie ook dat er kinderen in ons midden zijn, maar zo hebben wij als Vereniging jullie ook nodig in het gebed, wij hebben elkaar nodig en de predikanten hebben dat ook zo nodig in het gebed dat we toch proberen elkaar op te dragen in de zorgen die er zijn. Dan wil ik vragen met elkaar nog te zingen Psalm 33:5.

Hierna eindigde de heer Rietveld de morgenvergadering met dankgebed.

Lezing van de heer G. Slootweg

Als iedereen zijn plaats wil innemen, dan kunnen wij de middagvergadering openen. Ik merk dat het geluid gelukkig aanzienlijk beter is als vanmorgen. Ik stel voor dat we gaan zingen Psalm 119:32

Het middagdeel was al geopend aan tafel door ons bestuurslid de heer Doorn, dus ik wil de heer Slootweg, nadat ik hem eerst hartelijk welkom heb geheten, het woord geven. Fijn dat u in ons midden wilt zijn en dat u het een en ander wilt vertellen, over de grote reformatoren Luther en Calvijn. Ik wens u veel sterkte bij het houden van uw inleiding van uw referaat en ik wens allen een goede aandacht. Ik dank u.

Goeden middag, dames en heren, jongens en meisjes,
Fijn dat jullie er zijn. Ik zal mijn best doen om het zo te vertellen, dat voor jullie sommige stukken ook boeien. Eigenlijk zal alles boeien, maar het is soms een beetje moeilijk.
Het gaat vanmiddag over drie mannen; en het is heel bijzonder (en dat zei onze voorzitter ook), het gaat over Luther en Calvijn, hoor, ja, maar er is nog een derde, Melanchton. Het is opvallend dat die bij ons zo weinig bekend is, terwijl hij in de reformatie een buitengewoon belangrijk

rol heeft gespeeld, een rol, misschien wel even belangrijk, even effectief als Calvijn. Calvijn heeft hem buitengewoon gewaardeerd. Toch zal het gaan over een onderling contact en misschien weet u, dat Luther en Calvijn elkaar nooit hebben ontmoet. Dat heeft de Heere niet gewild. Op een dag was Luther in Frankfurt aan de Main en hij vertrok 's ochtends om half elf en 's middags om een uur of drie kwam Calvijn in diezelfde stad. Misschien heb ik mij bedrogen maar ik heb gedacht, dat was nu mooi geweest als Luther later vertrokken of Calvijn eerder gekomen zou zijn en zij elkaar gesproken hadden. Maar nee, Calvijn sprak geen Duits. Dat wilde hij niet en Luther sprak zeker geen Frans, maar ze spraken beiden vloeiend Latijn. Dus ze konden met elkaar spreken. Toch hebben ze contact gehad. Daar hoop ik u iets over te vertellen.

Luther, in een kamer in het Augustijner klooster in Wittenberg, schrijft met een ganzenveer een papier vol. Nee, dat doet hij niet in een opwelling, maar daar heeft hij lang over nagedacht en zorgvuldig overwogen wat hij schrijven zou. Het heette toen Cloacatoren, zijn vadersnaam. Die toren had drie verdiepingen. De eerste verdieping was een toilet, dat is in het Latijn, Cloaca. De tweede verdieping

was een plaats waar studenten konden overnachten; en de derde verdieping, de kamer waar Luther bivakkeerde. Toch noemden ze dat niet gewoon een toren, maar Cloacatoren. Merkwaardig, Luther noemt hem ook zo. Wat schrijft hij dan, ja, over de aflaten en natuurlijk over een kleine 14 dagen hopen we de reformatie weer te herdenken en dan zal het ook gaan over 1517, het jaar waarin hij tegen die aflaten schreef, die 95 stellingen daarover, maar toch worden een aantal dingen niet vermeld, die wel heel erg belangrijk zijn; en ik zeg u die om de ontzettende ernst van die stellingen te laten zien. De keurvorst, Frederik de Wijze, had drieëntwintigduizend (schrik niet, het is niet overdreven), relikwieën. Hij heiligde die, een druppel in een mooi flesje van het bloed van Maria of een stukje van de zweepkorrel van de Heere Jezus en een stukje van de gordel van Paulus en zo nog duizenden meer. Daar kon je bij bidden en dan kreeg je een aflaat voor een bepaalde zonde of voor een bepaalde periode, maar daar moest je wel voor betalen en dat kwam in de zak van de keurvorst. Onthoud u dat even, daarmee betaalde de keurvorst de universiteit. Dus de salarissen van de professoren en het onderhoud van de gebouwen. Maar nu had de paus die bezig was met het bouwen van de Sint-Pieter, een algehele algemene aflaat aangekondigd. Relikwieën van Frederik, die gaven maar een aflaat voor een klein stukje, maar nu voor alles.

Niet alleen voor jezelf, maar ook voor je vader, als hij gestorven was, of je moeder, of je vrouw. Of je man, of je zoon, of je dochter die in het vagevuur was; en de paus had de meest welsprekende predikers die aflaten laten aanbieden aan geheel Duitsland. Nee, Frederik wilde ze in Saksen niet hebben. Dat zou ten koste gaan van zijn eigen baten, nietwaar. Maar vele mensen, ook uit Saksen gingen dan over de grens en daar was Johann Tetzel die monnik en sloot zijn prediking af met de woorden: Zodra het geld in de kist klinkt, dan springt de ziel van je vader, je moeder of wie dan ook, in de hemel. Veel mensen geloofden dat. Maar Luther had van de Heere geleerd (en vergiste zich niet), zoals Paulus zegt dat hij de uitnemendste apostel was, zo zei Luther, was ik de uitnemendste van de monniken. Ik heb mijzelf haast doodgeslagen en dat overdrijft hij niet. Hij had er alles aan gedaan om de Heere tevreden te stellen, want je moest immers ook boeten doen; en als je nu maar heel veel boeten deed (en dat deed hij, op zijn knieën de Pilatustrap beklommen, 120 treden en dan niet zomaar, maar met een lapje harde erwten) en op elke trede had hij gebeden; voor zichzelf, dat durfde hij niet meer; voor zijn overleden grootvader! (voor hemzelf was het toch hopeloos) Hij wilde de paus zijn riem kussen. Hij had de abt van het klooster daar ook voor afgevaardigd. Daar waren ook manieren voor, misschien wel. Zie je wel, hij deed

er alles aan, maar de Heere wilde dat niet. Ik kan nooit aan de gerechtigheid van de Heere voldoen. Toen was hij uit het klooster gekomen door Von Staupitz, de man die gezegd had: Maarten, je moet niet alleen de heiligen bidden. Doe dat maar niet meer. Niet dat ze niet bestaan, ze bestaan wel, maar bid jij maar aan de Heere Jezus Christus. Heeft het geholpen? Hij durfde het bijna niet meer. Hij deed het soms, maar het hielp niet. Dan moest hij college geven in de theologie. Von Staupitz had gezegd: Ik ben zo druk, ik ben professor in Wittenberg en ik heb het met de keurvorst overlegd, ik neem ontslag en dan benoemt hij jou in mijn plaats. Dus Luther kreeg zijn salaris van de keurvorst, net als alle andere professoren en docenten, de keurvorst betaalde dat uit de portemonnee die gevuld werd door die aflaten.

Dat is zo mooi. Hoe gaven ze vroeger les? Nu, in Luthers tijd (en dan kunt u zien hoe de Heere alle dingen bestuurt), was net de boekdrukkunst uitgevonden. Maar studenten waren ook gewend (want boeken waren ook vreselijk duur, die met de handgeschreven boeken waren ook veel duurder), dat kon je niet betalen. Dus die professor begon op een moment te dicteren. In het geval van Luther de perikoop (u weet wel, Paulus, Petrus en Johannes schreven geen perikoop), maar die schreven achterelkaar door. Die perikopen zijn later gekomen, die stukjes die wij in de Bijbel hebben. We pakken

opschrift 1. Dan las hij dat langzaam voor, de studenten schreven dat dan op en van tevoren was een vaste regel, de professor moest eerst woord voor woord gaan uitleggen. Dus wij hebben het vanmiddag over Luther, enzovoort. Dan werden de Psalmen uitgelegd en Job. Hij was toen bezig met wat gold als de belangrijkste brief uit de Bijbel, de brief van Paulus aan de Romeinen. Hij is tot hoofdstuk 5 gevorderd, hij staat daar en in één keer zegt hij hardop (en later heeft hij daar zo'n verdriet van): "Heere, waarom wilt U niet dat ik zalig word? Ik heb er toch alles aan gedaan. Waarom wilt U dat nu niet? Maar hij moet de volgende morgen om zes uur college geven en dan begint hij natuurlijk in het Latijn uit de Vulgata: "Iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem, sicut scriptum est: Justus autem ex fide vivit". Ik zal het gewoon in het Nederlands zeggen: hij moet het woord voor woord uitleggen: „maar“ dat is een tegenstelling; ondanks dat; „de“ dat is een bepaald lidwoord; de man, dat is persoonlijk, de man, dan kent iedereen me; de en dan komt het woord: „justus“, rechtvaardigen, dat moest het worden; en nu had hij alles gedaan en de Heere wilde het hem niet geven. „Want de rechtvaardigheid Gods wordt in hetzelfde geopenbaard uit geloof tot geloof; gelijk geschreven is: Maar de rechtvaardige zal (en dan staat er in het latijn een woordje, dat kunt u vertalen met uit of door), uit het geloof leven“. (Romeinen 1:17)

Dat weet u ook wel, Luther had het vele keren gelezen. Luther had zich vanaf het klooster de gewoonte eigen gemaakt om elk jaar de Bijbel te lezen van het begin tot het eind, dus hij had ook de Romeinenbrief al vele keren gelezen. Hij had ook vele keren over die hoofdstukken college gegeven, maar wat een wonder, nu laat de Heere hem woordje voor woordje lezen. Nu geeft de Heere hem woordje voor woordje onderricht. „Maar de rechtvaardige“. Nee Maarten, Ik wil altijd. Ik heb u genodigd. Ik heb u Mijn Woord gegeven. Ik heb Von Staupitz laten zeggen dat u Mij om genade moet bidden en u wilde niet. U zei dat u niet durfde, maar u wilde niet. Ik wil wel en u wilde niet. Wat roemt later Luther: Toen ging de poort des hemels voor mij open; en dan zegt hij: Ik mocht erdoor binnengaan. Nu moet u nooit vergeten, Luther, Calvijn en ook Melanchton waren in de eerste plaats hoogleraren, theologen van professie, maar Luther was ook professor. Hij was niet aangesteld als stadspredikant, dat is hij ook nooit geweest. Hij heeft vaak elke zondag gepreekt en ook vaak door de week, maar hij was geen stadspredikant. Hij had geen eigen gemeente, maar Calvijn wel. Calvijn was door het stadsbestuur gevraagd. Ook hij was benoemd tot hoogleraar en hij vroeg: Mag ik alstublieft ook preken? Daar gaf de stad antwoord op. In die tijd ging het stadsbestuur in Geneve daarover, maar ze waren in de eerste plaats theologen

van professor. Daarom gaat Luther niet een boekje schrijven voor gewone mensen in het Duits dat iedereen het lezen kan, nee, hij schrijft 95 stellingen als professor en hij nodigt uit om daarover te debatteren. Die 95 stellingen maakt hij vast aan de deur van de slotkapel van Wittenberg. Dat is niets bijzonders, dat deden alle professors en soms ook studenten mochten dat doen, die zo'n disputatie, dus zo'n gesprek wilde houden. Dat was heel gewoon. Maar nu (weet u het nog, die drieëntwintigduizend aflaten of relikwieën die Frederik had), het is Allerheiligen. Daar zijn veel meer heiligen in de Rooms katholieke kerk, dan dagen in het jaar. Dus niet ieder heilige zal voldoende aandacht krijgen (dat zijn natuurlijk die boetes), vandaar dat er een dag is bepaald, waarop alle heiligen worden aangebeden en vereerd. Onder die relikwieën bevond zich een overblijfsel, een aandenken (hoogst waarschijnlijk helemaal niet waar, het is ook niet waar, maar daar werd in geloofd); en die gingen men aanbidden, alle heiligen op een dag. Hoe dat gegaan is weten we niet, we stellen ons voor dat iemand gevraagd heeft die bij de kerk staat, dat een van de studenten dat heeft voorgelezen (en tegelijk vertaald in het Duits), dat die man toen zei: Dit gaat over de aflaten. Dat is hoogst actueel. Kunt u dat voor mij niet opschrijven in het Duits? Luther zelf had ze ook verspreid naar alle universiteiten, want dat was toch de bedoeling

om daar van gedachten over te wisselen en u weet, hoe dat toegaat. Die aflaten worden als een lopend vuurtje verspreid over Europa, tot verbijstering van Luther. Dit had hij helemaal niet bedoeld. Hij had in 1516/17 (eind 1516), 99 stellingen geschreven over de rechtvaardigmaking door het geloof en die hadden niemand, behalve de universiteit. Luther, het was de tijd van de Heere niet. Toen hij die stellingen geschreven had en publiceerde, had hij gedacht, nu zal er wel veel veranderen. Dit moet toch iedereen toegeven. Als u eerbiedig Gods Woord onderzoekt en leest wat er staat, dan kunt u toch niet anders dan erkennen en herkennen als de waarheid. Nu werd dat in Wittenberg niet bekend. Ja, een enkele had hij dat toegestuurd, in Erfurt, in Dorenberg, en Leipzig, maar daar werd niet op gereageerd.

Maar nu over die aflaten, dat is de tijd van de Heere. Melancton zijn vriend, komt hem helpen, want er gebeuren twee dingen. In de eerste plaats zoeken mensen zijn vriendschap; en in de tweede plaats willen mensen hem (dat neemt Luther terecht buitengewoon serieus), vragen dit duidelijk uit te leggen. Het eerste, ik zeg het hardop. Ik heb eerst gedacht: Zal ik het zeggen; en ik zeg het hardop. Ik zal het voor de kinderen proberen goed uit te leggen. Dus de professor Jacobus Latomus (die kent Luther niet), maar hij schrijft hem een brief dat hij het heel erg met hem eens is, dat hij

ook Von Staupitz kent en hij zegt: Ik zou heel graag uw vriend willen zijn. In die brief prijst hij Luther. Hij geeft hun allerlei eretermen. Dan schrijft Luther terug (en die brief is gelukkig bewaard gebleven), hij zegt: U wilt mijn vriend worden? Vrienden hebben alles gezamenlijk. Want als u mijn vriend bent, weet u wat u dan krijgt, mijn zonde, mijn dwaasheid en mijn afwijken van de Heere. Maar hij wil mild zijn en dan zegt hij: Maar als u in mij Christus zoekt, (en dat kon hij ook zeggen dat hij Hem had), als u nu nog mijn vriend wilt zijn en dan in Hem.

Hij moest van die eretitels niets hebben, maar hij zag het als een bedreiging, zo van ik heb het gedaan. Nu moeten we eerlijk zeggen, is Luther daaraan niet altijd ontkomen. De keurvorst beschermt Luther door zijn moeilijkheden. Als een van de vorsten, ofwel hij was een lijfarts. De tweede man echter na deze Karel was hij de belangrijkste van Duitsland. Maar weet u nog, die aflaten moeten weg. Die relikwieën moeten dus weg. Maar de hele universiteit werd erdoor betaald, dus ook Luther zelf. Begrijpt u wat Luther doet? O, zonder twijfel, het ging hem in de eerste plaats (dat schrijft hij ook), om de eer van Christus. Hij kon niet velen, hij kon niet verdragen dat Zijn eer werd geschonden. Maar Luther was een intelligent en een wijs man. Hij begreep heel goed wat de gevolgen daarvan konden zijn. Wat doet de keurvorst (en dat is heel bijzonder, hij is echt wijs). Hij stemt het Luther niet

toe, maar hij beschermt hem wel. Maar let wel, het duurt nog vele jaren voordat de keurvorst de relikwieën van de hand doet. Elke dag was reeds de kerk open om die relikwieën te bezoeken en om aflaten te vragen en ook dat bestuurde de Heere. Weet u, Hij bestuurt alle dingen en vaak begrijpen we daar helemaal niets van, Luther ook niet. Maar in wat wij tegenwoordig Tsjechië noemen, waren de zilvermijnen uitgeput. In Saksen was het veel moeilijker om die mijnen te maken, dan moest men dieper, maar in Saksen waren ze er toch in geslaagd om die diepere mijngangen te maken. Al het land was voor de burgers en hij verdiende negentigduizend kaar, dat is in ons geld omgerekend ongeveer twintigmiljoen. Dat kun je nooit zeker zeggen, maar zoiets per jaar aan die zilvermijnen. Dus de Heere heeft ervoor gezorgd, dus Hij heeft de inkomsten van die aflaten niet nodig en vanaf dat moment betaalt de keurvorst de universiteit en de professoren uit de opbrengst van de zilvermijnen. Maar de paus zit niet stil. Daar komt een brief, een dreiging van een aflat. Inmiddels is Melanchton in Wittenberg aangekomen. Twee monniken, anderhalve meter groot. In die tijd waren de mensen bijna allemaal gemiddeld korter dan wij, maar anderhalve meter voor een man was echt niet groot. Hij lispelde. Hij kon de sj niet goed zeggen en hij heette Schwartz. Zijn vader was schmied. Zijn handen waren altijd zwart, een spiegel

voor het gezicht voor de vuurvonken, maar zwart is ook een vorm van kwaad. Er leefde toen nog een oom van hem, die had zijn naam iets veranderd: Schwarzburd. Als je daar een d achter zet in het Duits, dan heb je Schwartz Hähne, zwarte hen. Dit had hij in het Grieks vertaald. Zwart is in het Grieks, melan en grond, aarde is in het Grieks επίγεια γη. Dus Philippus Melanchton, heette hij. De Heere had hem buitengewone gaven gegeven, alleen was hij klein gebleven en hij lispelde. Dat was in die tijd erg, want het ideaal van die tijd voor de geleerden was welsprekend te zijn, retorca. Als je nog zo welsprekend was en je lispelde of je hakkelde, stotterde, dan was dat wel jammer. Freulich, de keurvorst wilde toch ook wel een professor Grieks en hij wist dat Philippus Melanchton ook Hebreeuws, de taal van het Oude Testament kende. Mag ik die vragen of hij het goed vindt, of hij hem aanbeveelt. Hij had dit ook aan de universiteit gevraagd en die professoren hadden overlegd; en Luther had de keurvorst geschreven via zijn secretaris, Paratinus: Wij willen graag Moselanus, dat was een professor uit Leipzig. Die naam mag je gelijk vergeten. Die broeder wilde hij graag hebben. Waarom? Een professor, een beroemde professor trok studenten aan, want in Saksen zelf waren er niet zo veel studenten, die kwamen bijna allemaal uit de omgeving van Saksen. Maar de keurvorst wilde niet naar hen luisteren

en hij benoemt Melanchton. Als hij dat hoort, schrijft hij opnieuw een brief aan de keurvorst dat hij dat echt niet verstandig vindt, dat hij veel liever niet die (hij vertrouwde dat niet), dat was een neef van Rogie, een overtuigd humanist, maar de keurvorst reageerde niet eens. Hij heeft gehoord dat Luther niet wil en dan gaat hij de volgende dag zijn eerste rede houden, natuurlijk in het Latijn. Luther zit vooraan en hij heeft schrijfgerei bij zich, want als het niet bevalt, dan zal hij nog een brief aan de keurvorst schrijven. Luther geeft het niet op. Kinderen, dan moet je voorstellen, voor een grote zaal; en daar was nog iets, als hij zenuwachtig was, dan hield hij zijn hoofd scheef naar links, zo'n beetje naar beneden. Dan durfde hij niemand aan te kijken. Natuurlijk had hij zijn aantekeningen voor zich; en dan begint hij. Zijn rede gaat over de vorming van het onderwijs. Niet het onderwijs op de basisschool of de middelbare school, maar over de universiteit. Wat moet je daar dan over zeggen? Nu, het hele onderwijs op de universiteit was bepaald door een bepaalde manier van beredeneren, een bepaalde manier van denken. Dat heet de scholastiek. Door die manier van denken kon je alle geloofsvragen oplossen. Eigenlijk waren er geen moeilijkheden meer, want je kon alles begrijpen. Thomas van Aquino, een beroemd middeleeuws denker, had het met zoveel woorden gezegd en de anderen konden

het hem nazeggen. Er waren wel verschillende stromingen, maar dat is nu niet van belang. Daarmee was de scholastiek als leermethode veel belangrijker geworden dan Gods Woord zelf. En belangrijker, je las Gods Woord niet zoals het er stond, maar zoals de scholastiek het uitlegt; en door die scholastiek had de Rooms Katholieke kerk de heiligenverering, de leer van de goede werken, de leer van het vagevuur, de leer van de paus, de leer van de transsubstantiatie, de heilige mis ingevoerd in de kerk. Dat was ook een schoolstudie. Daarom moet dat allemaal weg. Wij moeten terug naar de bronnen. Die zijn het zuiverste. Wat zijn die bronnen? De eerste, de allerhoogste, de heiligste is het Woord van de Heere. Het tweede, in zover ze daarmee overeenkomen, de klassieke schrijvers en een ereplaats daarbij, maar dan nog geldt, voor zover ze daarmee overeenkomen: de kerkvaders. Tertulianus, Augustinus, dat moet het hele onderwijs gaan bepalen; en Luther was de grote schrijver, maar hij hield op. Hij was er ook door geboeid, want het gezicht, het hoofd van Melanchton kwam recht. Zo mooi, hè. Hij was helemaal in het vuur van zijn rede. Hij liet zijn tekst niet voorlezen. Hij had het allemaal in zijn hoofd. Hij had een heel goed geheugen en het was zo mooi; en dan zegt Luther: Ik wist niet dat deze kleine Griek later weer onze kleine Griek, van de Heere zo veel talenten gekregen heeft; en dan gaan ze samenwerken.

Melanchton bezoekt de colleges van Luther over de Bijbel en Luther bezoekt de colleges van Melanchton, waarin hij het Griekse Nieuwe Testament en de verschillende kerkvaders uitlegt. Later heeft de Heere door middel van Luther mij Zijn Evangelie geleerd. Dat is ook zo wonderlijk, ik heb u zo-even verteld hoe de Heere Luther bekeerd had. Als u zijn geschriften goed leest, dan kunt u het lezen en bij Calvijn ook, maar letterlijk alleen in de voorrede van zijn verklaring van de Psalmen. Dan zegt hij: De Heere kwam toen ik er niet op rekende, op het aller onverwachts (en dan komt er iets achter, zo mooi) en Hij bracht mijn opstandig hart tot gehoorzaamheid. Maar Luther weet heel wat meer, maar over Calvijn staat veel in zijn boeken, maar dat moet u eens heel zorgvuldig lezen. Bij Melanchton is dat precies hetzelfde wat dat betreft. Als de paus die banbrief stuurt, dat Luther de banbrief krijgt en dan verzamelt Melanchton (niet Luther), die studenten (niet allen, maar de meeste professoren), buiten de stad. De keurvorst wil dit niet in de stad hebben, maar buiten de stadspoort wordt er een grote stapel boeken gemaakt, Rooms Katholieke boeken met al die dwalingen erin en die worden in brand gestoken en daar zingen ze Psalmen bij. Dan komt Luther die schreef er nog wat bij. Hij heeft ervan gehoord en hij heeft die banbrief bij zich. Als u dan een Rooms Katholiek geschiedenis boek leest, dan moet u maar zien (dat is te-

genwoordig iets minder fel, maar vooral in de vorige eeuw en een tijd daarvoor), Luther heeft dat papier, een heel mooi papier. Dat is niet zomaar papier, maar dat is een perkament, daar is prachtig op geschreven met versierde letters (sierlijke hoofdletters), daaraan hangt een lint en daar zit het echte zegel van de paus aan. Hoe komt u daaraan? Hij houdt het bij het vuur en dan zegt hij: „Weil Ihr Gottes Heiliges gelästert habt, übergebe ich euch dem ewigen Feuer“. „Omdat u de Heilige des Heeren gelasterd heeft, geef ik u over aan het eeuwige vuur“. Die schrijvers schrijven hier ook zo: U moet eens zien de hoogmoed van Luther, hij noemde zichzelf de heilige des Heeren. Omdat u die gelasterd heeft in die brieven waar hele boze dingen over u staan en geef ik u over aan het eeuwige vuur, alsof hij dat hem mocht en kon doen. Heeft Luther dat geschreeuwd? Melanchton heeft het ons verteld, hij heeft het gefluisterd. Hij was er diep van onder de indruk. Wie is dan de Heilige des Heeren? Wie bedoelt Luther daarmee? Zichzelf? In zekere zin ja, uit genade, hij bedoelt Christus, omdat Die door die vervloekte theorie van u (zo noemt hij het), omdat u de mensen afhoudt van de zaligheid; en omdat u zo veel zeer gedaan hebt, de Heere zo beledigd hebt, zo verdriet gedaan hebt en dat ik u vaak gewaarschuwd heb (en dat heeft hij gedaan, hij heeft verschillende brieven geschreven) en niet wilde luisteren. Hij

had het ook geschreven. Hij schreef verschillende brieven, daar stond boven: Heilige Vader. De laatste brief is: Ik heb vele malen voor u gebeden, maar u wilde niet luisteren en daarom zal ik niet meer voor u bidden. Wat is bidden bij u? Daar is een zoeken van het aangezicht van de Heere. Wat ik vertelde over Ds. Kadrijl, dan was hij zo alleen en zo vreselijk eraan toe, maar zoals de oude Brakel, de vader van Theodorus A. Brakel heeft het wel eens gelezen: Ik stond elke nacht des midden (om twaalf uur dus), op en dan zocht ik het aangezicht des Heeren, schrijft hij; en Hij liet het mij altijd vinden. Dat is bidden. Dat verhaal van Ds. A. Kort over dat meisje (ik ken haar niet), maar Ds. Kort had gevraagd: Wil jij nog bidden? Toen had ze gebeden (maar ze was drie), toen had hij gezegd: Emmelie heeft je leren bidden. Dat was voor de ouders. Ze zei: Ik heb vader en moeder velenmale hardop horen bidden en daar heb ik woorden van onthouden. Nu doet Hij wat meer is, de Heere heeft ze Zelf in de goede volgorde gezet. Melanchton en Luther hielpen elkaar zo goed als zij konden. Ze hadden nauwe contacten. Waren zij altijd eensgezestes? Nee, Melanchton zocht altijd met inspanning van alles het compromis. Daarmee ging hij soms wel heel ver. Maar als het op de kern aankwam, dan wist hij van geen wijken. Hij schreef een aantal boeken. Eén daarvan was de eerste Hervormde Gereformeerde Dogmatiek. Loci communes. Dat

betekent, de algemene begrippen van de dogmatiek. Dat boek heeft Johannes Calvijn gelezen en hij heeft het gebruikt bij het schrijven van zijn Institutie. Sterker nog, toen zijn Institutie (en u weet, daar heeft hij jaren aan gewerkt, trouwens aan die Loci communes ook, aan die begrip-leer), die heeft hij uitgebreid, maar Calvijn vertaalde dat boek Loci communes, terwijl zijn Institutie er al lang was, in het Frans en hij schrijft daar een voorrede bij; en nu komt het: Ik ben het geheel met hem eens. Ik beveel dat boek aan, in aller handen. Maar daar is één punt, waar wij het niet eens zijn (en dat punt komt), de uitverkiezing. U weet, dat noemde Calvijn het hart van de kerk en Melanchton had daar heel veel moeite mee. Het is een voluit Bijbels begrip, maar hoe is dat dan? Hoe hoor ik dat met mijn denken? Dat wil hij toch aan hem vragen. Hoe moet ik nu denken? Daarom schreef hij daar heel vaag over en is dat voor Calvijn aanleiding en beseffen wij natuurlijk, nu hebben we het over de eerste helft van de 16e eeuw. Onze tijd van de eerste helft van de 21e eeuw is een andere tijd, maar toch geeft Calvijn dat uit, met wel die waarschuwing erbij en dat is niet over het minste en over het geringste. Er is een hervormingsgesprek in Worms en daar heeft Calvijn van gehoord en hij laat zich afvaardigen. Hij wil dat heel graag. Hij heeft verschillende van zijn boeken gelezen en hij weet, dat Melanchton ook boeken van hem gelezen heeft, want ze

hadden al met elkaar gecorrespondeerd; en correspondentie in die tijd, elkaar brieven schrijven, is een vorm van nauw contact. In zo'n brief (weet u nog wat ik eerder vertelde), u nodigt iemand uit tot vriendschap. In zo'n brief gaat het niet over: Hoe gaat het met u, het was mooi weer vandaag en ik ben van plan om morgen dit of dat te gaan doen en dat soort, geen kwaad daarover, maar daar gaat het in wezen niet om. Ik bedoel het niet verkeerd. Ze hadden elkaar brieven geschreven, maar nu wilde hij hem spreken, maar Calvijn was een wijze man, een man met ook heel veel mensenkennis en hij ziet dat Melanchton te veel het compromis zoekt. Dan komen ze bij elkaar en dat godsdienstgesprek duurt eindeloos. De Rooms-Katholieken stellen het steeds uit en nu onder de Hervormden en Gereformeerden bestaat verschil de opvatting over het Heilig Avondmaal. Dan ziet u, Calvijn is daar, en daar zijn ook andere Duitse theologen, en binnen twee bijeenkomsten hebben ze overeenstemming over het Heilig Avondmaal, dat de Heere op geestelijke wijze in het Heilig Avondmaal vertegenwoordigd is en dat brood en wijn tekenen, symbolen en zegelen zijn. Maar ze moeten daar nog blijven, dat duurt nogal lang en dan haalt Melanchton Calvijn over om een gedicht te schrijven. Dan moet u niet denken aan het romantisch dichterschap, niet met het gevoel, zeg maar, maar je schreef gewoon een gedicht en daar dacht je over na. Dat

had Calvijn toen hij jong was ook gedaan. Dan schrijft hij dat hij dit in vijf jaar niet had gedaan, maar nu zegt Melanchton: We hebben niets te doen, laten we een gedicht schrijven. Aan dat gedicht ga ik nu voorbij, maar als ik het zou voorlezen (dat ga ik nu niet doen), dat begint met: Janus, de God van de tijd. Dan denk je: Schrijft Calvijn dat? Daar gaan een paar regels over, over de dolzoons uit Rome enzovoort; en dan gaat hij de Heere prijzen. Dan zegt hij (en dat is ook voor uw vereniging van belang): Wij moeten strijden en wij zullen het altijd verliezen, maar wij moeten toch strijden. Later zegt hij in een preek: Met het reformeren, door de wanhoop heen breken. Dat is gemakkelijk gezegd, hè, als die dit horen, door de wanhoop heen breken, als u de moed verloren bent. Dan schrijft Calvijn een brief. Ik had u zo graag nog meer willen vertellen, maar dat kan nu niet. Aan de zeer voortreffelijke heer der Christelijke kerk, de heer doctor Maarten Luther, mijn zeer hoog geachte vader, dan zegt hij (ik heb wat boekjes geschreven waar u het misschien niet mee eens bent, ik zou wel willen dat het mij gegeven werd naar u heen te vliegen, om tenminste enige enkele uren van uw gemeenschap te mogen genieten, want dan zou ik (en dat zou verreweg de volkeren dienen), liever met u persoonlijk niet alleen over deze aangelegenheid spreken, maar ook nog over andere onderwerpen met u handelen. Wat ons echter hier op aarde

moet geschonken worden, dat zal, naar ik hoop, binnenkort ons te beurt vallen in het Koninkrijk Gods. Vaarwel, hooggeleerde heer en zeer voortreffelijke dienaar van Christus, mijn altijd hooggeachte vader, de Heere ga voort u door Zijn Geest te leiden tot het einde toe, tot algemeen heil van Zijn Kerk.
Uw Johannes Calvijn.

Op aarde hebben ze elkaar nooit gesproken. Calvijn heeft de brief gestuurd naar Melancton en hij durfde hem niet aan Luther te laten lezen. Luther heeft deze brief nooit gelezen, maar wel heeft Luther tegen Melancton gezegd (en hij schreef dat ogenblikkelijk aan Calvijn), dat hij met zeer veel genoegen de Institutie gelezen had. De brief van Calvijn aan Sadoletto, (dat is een Rooms Katholieke geestelijke die bisschop was in Geneve, daar gaan we nu om des tijds wil aan voorbij), en dat hij Calvijns boek over het Heilig Avondmaal gelezen had. Hij zei: Als Calvijn bij dat godsdienstgesprek met Ulrich Zwingli geweest was, waarin we uit elkaar gegaan waren. Als hij toen daarbij geweest was, dan weet ik zeker dat de zaak anders verlopen was. Dan hadden we overeenstemming bereikt. Nu is het de verborgen wil van de Heere, dat dit niet is gebeurd, maar wel, dat deze drie mannen nu samen eeuwig de Heere mogen grootmaken.

Dank u wel.

Dankwoord van de voorzitter de heer L. Vogelaar

Dank u wel, mijnheer Slootweg voor uw boeiende referaat over Calvijn, Luther en Melancton, die ondanks het gebrek dat Calvijn aanwees in zijn hoogst belangrijke boek, toch een zeer belangrijk man geweest is. Je zou een heel verhaal over hem kunnen vertellen hoe Luther aan de waarde Philippus Melancton verbonden was, toen hij ernstig ziek was, bijna tot aan de dood, maar Luther heeft gebeden (ja, dat was ook een gebed) tot God: Ik werp Hem Zijn belofte in Zijn aangezicht. Hij zei het nog sterker dan ik nu zeg; en hij dwong heilig de Heere; en Philippus Melancton stervende, werd beter. Ja, dat was een dierbare vriendschap. Ik geloof zeker dat ze nu, Calvijn, Luther, maar ook Melancton voor eeuwig vrienden zijn en alle gebreken zijn weggevallen. U hebt ons nog een les gegeven als vereniging. Het ging niet zozeer over de zondag, maar dat wij te strijden hebben en dat er in ons geen kerkisme zou zijn. Ik hoop dat er we ook nadrukkelijk steeds opnieuw leren geen kracht in ons, maar dat onze sterkte uit God zal mogen zijn en dat we mogen doorgaan met dit werk, hoewel het ploegen op rotsen lijkt, dat weet ik, maar we hebben door te gaan en we hebben te doen wat de Heere op onze hand gezet heeft om te doen en we hopen in de toekomst daar ook de krachten en de wijsheid voor te krijgen

om het op zo'n manier te doen, dat het wellicht ook nog mensen kan bereiken, die heimelijk helaas van Gods Woord en van de normen van het Christendom niet meer af weten, dat we die toch ook weten te bereiken. Ik kan geen succesverhaal vertellen, maar toch mag ik ook wel zeggen als u nog eens een keer moet spreken bij een gemeente (het is een onmogelijk werk, dat weet ik wel), maar dat er ook nog wel mensen zijn die veel respect opbrengen. We hopen zo dat het meer mag zijn en worden dan alleen maar respect. Maar wat dat betreft is het toch goed om Gods Woord altijd maar naar voren te brengen. Niet wat zeg ik, wat onze vereniging zegt, maar wat zegt de Heere in Zijn onfeilbaar Woord; en dat houdt stand in eeuwigheid, zoals u dat ook al zei. Hartelijk dank. Hierna zullen best wel vragen zijn. We gaan eerst een half uur pauzeren tot drie uur. Dat moet wel kunnen, u hebt zich keurig aan de tijd gehouden. Daarna hopen we u weer terug te zien en is er nog gelegenheid om vragen te stellen. Ik stel voor dat we nog zingen Psalm 19:4

Na de beantwoording van de vragen door de heer Slootweg, sluit hij af met het laten zingen Psalm 119:36 en eindigt met dankgebed.

Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging, te Rhenen.

De Vereniging is op 12 mei 1954 opgericht, en goedgekeurd bij Koninklijk Besluit.

De Vereniging staat buiten elke politieke richting en is interkerkelijk.

Wilt u zich opgeven als lid, en daarmee blijk geven dat u daadwerkelijk protesteert tegen alles wat de zondag ontheiligt en de zondagsrust verstoort? Vul dan nu

onderstaande bon in, en zend deze in een enveloppe zonder postzegel aan:

**Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging,
Antwoordnummer 2218, 3900 ZB RHENEN.**

De minimum contributie bedraagt 1 euro per jaar.

De Vereniging streeft naar:

- De inachtneming van de rust op en de heiliging van de dag des Heeren, overeenkomstig Zijn inzettingen.
- Bestrijding van het heersende kwaad door woord, geschrift en/of persoonlijk bezoek.
- Vermijding van het verrichten van ongeoorloofde zondagsarbeid door te protesteren bij overheid, semi-overheid, organisaties en bedrijven.
- Het weren van sport en spel op de dag des Heeren; zij komt op tegen het organiseren van tentoonstellingen, die op de dag des Heeren zijn geopend en het deelnemen aan amusements op die dag, enz.
- Het tegengaan van openstelling van beurzen, winkels, etc., op de dag des Heeren.
- Het beleggen van vergaderingen.
- De jaarlijkse uitgave van een brochure, bevattende o.a. de werkzaamheden, die door haar zijn verricht.

- Ja, ik wil toetreden als lid; ik zie uw betalingsverzoek tegemoet.*
- Ik wil graag meer informatie over de Vereniging.*
- Ik wil graag _____ brievenbusstickers ontvangen tegen lectuurverspreiding op zondag.*

Voorletters: _____ Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____ E-mail: _____

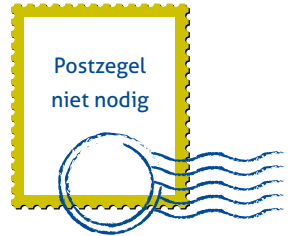
IBAN: _____

Handtekening: _____

Inhoudsopgave

• Ten geleide	1
• De heilige wet of de Tien Geboden des Heeren (Exodus 20)	2
• Belangrijke mededeling van de administratie	4
• Beknopt overzicht van de gevoerde correspondentie:	
Telegram aan Hunne Majesteiten Koning Willem Alexander en Koningin Maxima	5
Directie Albert Heijn, Elst	6
Directie Restaurant De Duikenburg, Echteld	7
Scriba Protestantse Gemeente Muiderberg, Muiderberg	8
Zijne Excellentie Dr. E.E.W. Bruins, Minister van OCW, Den Haag	10
HER Film Festival cq Simavi, Amsterdam	12
Radboud Oncologie Fonds, Nijmegen	13
Voorwinden Modemall, 's-Gravendeel	14
De Schaapskooi, Bilthoven	15
College van B & W en de leden van de gemeenteraad van Den Haag	17
Stichting Ondernemersfonds Enkhuizen, Enkhuizen	19
College van B & W en de leden van de gemeenteraad van West Betuwe, Geldermalsen	21
College van B & W en de leden van de Gemeenteraad van Nuenen	23
Nederlandse Bijen Vereniging, Ede	24
Keukenwarenhuis.nl, Dordrecht	26
Aan de fractie van de ChristenUnie, Elburg	27
Directie Philips Museum, Eindhoven	29
Directie Landgoed De Wiersse, Vorden	30
College van B & W en leden van de gemeenteraad van Zaltbommel	31
Directie Boekhandel Van Pierre, Eindhoven	33
Bestuur Stichting ALS Nederland, Utrecht	34
College van B & W en de leden van de gemeenteraad van West Betuwe, Geldermalsen	35
College van B & W en de leden van de gemeenteraad van Elburg	36
• Verslag jaarvergadering, 8 maart 2025	38
• Slotwoord Ds. D.C. Flapper	43
• Jaarverslag van de secretaris over 2024	55
• Jaarverslag penningmeester over 2024	58
• Verslag vertegenwoordigersdag 2025	62
• Lezing van de heer G. Slootweg	70
Anmeldingsformulier	83

N.B. In het midden van dit boekje zit een uitneembare kalender.

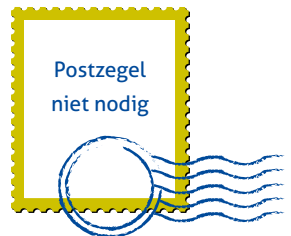

Ja, ik word lid!

**Nederlandse Vereniging tot bevordering
van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging**

Antwoordnummer 2218

3900 ZB Rhenen

Adreswijziging

**Nederlandse Vereniging tot bevordering
van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging**

Antwoordnummer 2218

3900 ZB Rhenen

Aanmeldingskaart

Ondergetekende,

Dhr. Mevr. Fam.

Voorletters: _____

Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

IBAN: _____

E-mail: _____

verklaart hierbij te willen toetreden als lid van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en Zondagsheiliging, gevestigd te Rhenen.

Handtekening:

Voor de betaling van de contributie, minimaal € 1,- per jaar, zal een betalingsverzoek worden toegezonden. Hartelijk dank voor uw medewerking.

Adreswijziging

Geacht lid,

Is uw adres juist? Zo niet, wilt u dan zo vriendelijk zijn, door middel van deze kaart, uw juiste adres aan ons te doen toekomen. Postzegel is niet nodig. Indien mogelijk graag uw lidnummer vermelden. Bij voorbaat hartelijk dank.

Oud Adres:

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Lidnummer: _____

Nieuw adres:

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

E-mail: _____

Bestuursleden

Mr. L. Vogelaar, eerste voorzitter

Nunspeterweg 23
8075 AA Elspeet
0577 - 49 17 90

A.J. Doorn, tweede voorzitter

Prins Bernhardstraat 11
3244 BK Nieuwe Tonge
0187 - 65 17 31

P.J. Mourits, eerste secretaris

M. Oosteromstraat 14
3262 GH Oud-Beijerland
0186 - 62 02 05

D. Exalto, tweede secretaris

Lodewijk van Nassaustraat 13
3901 DW Veenendaal
0318 - 52 19 16

A.G. Rietveld, eerste penningmeester

Reigersingel 11
2922 GP Krimpen a/d IJssel
0180 - 74 57 46

M.J. van Walsem, tweede penningmeester

Ruiterpad 23
3911 SJ Rhenen
0317 - 61 97 81

P. Hartog, alg. adjunct

Kerkweg 35
3371 AE Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 82 83

J. van Maastricht

Badweg 7
4191 BJ Geldermalsen
0183 - 745901

A. Kloppenburg, administrateur

Administratie/correspondentie Bureau:

Frederik van de Paltshof 15
3911 LA Rhenen
T (0317) 61 43 98

E-mail:
info@verenigingzondagsrust.nl

Website:
www.verenigingzondagsrust.nl

Nederlandse Vereniging tot bevordering van
de **Zondagsrust** en de **Zondagsheiliging**

Frederik van de Paltshof 15
3911 LA Rhenen

Telefoon (0317) 61 43 98

E-mail info@verenigingzondagsrust.nl

Web www.verenigingzondagsrust.nl

IBAN NL98 INGB 0000 8786 28 t.n.v.

Vereniging Zondagsrust

Oplage: 25.500

Opmaak en drukwerk:
J. Bout & Zonen, Huizen